Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII. CELOVEC, PETEK, 20. MAJ 1977 ŠTEV. 20 (1814)

STUDIJSKA KNJIŽNICA RAVNE NA KOROŠKEM

Ob 85-letnici predsednika Tita

Prihodnji teden — 25. maja — bo jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito obhajal svoj 85. rojstni dan. Z njim bodo slavili vsi narodi in narodnosti Jugoslavije, z najboljšimi željami in čestitkami pa se jim bodo pridružili tudi narodi širom po svetu.

Ime Tito je namreč že danes zgodovina. Ne samo zgodovina Jugoslavije in njenih narodov in narodnosti, marveč zgodovina vsega naprednega, miroljubnega človeštva, ki mu je Tito kot eden izmed največjih državnikov našega stoletja neizbrisno vtisnil pečat svojih revolucionarnih zamisli o razvoju človeštva in o enakopravnem sožitju med narodi.

Na poti, ki jo je vodil Tito, so se vrstile zmage. Pod njegovim vodstvom se je jugoslovanska komunistična partija razvila v silo, ki je bila sposobna organizirati in voditi jugoslovanske narode v junaškem narodnoosvobodilnem boju. Pod njegovim vodstvom so narodi Jugoslavije pod najtežjimi pogoji zmagali in si z velikanskimi žrtvami priborili svobodo. Pod njegovim vodstvom so pred vojno zaostalo in v vojnih letih opustošeno domovino obnovili in jo z vsestranskim razvojem uvrstili med moderne razvite države. Pod njegovim vodstvom so izvedli socialistično revolucijo in gradijo sistem samoupravljanja. Pod njegovim vodstvom pa so predvsem skovali bratstvo in enotnost, ki je omogočila vse te uspehe in je hkrati tudi jamstvo za nadaljnji uspešni razvoj Jugoslavije.

Pod vodstvom Tita pa se je Jugoslavija opredelila tudi za zgodovinske odločitve, ki so pomembne za ves svet. To je predvsem razvoj samoupravljanja kot nove oblike družbenih odnosov ter je uveljavljanje načel in prakse politike neuvrščenosti kot temelja mednarodnega napredka, miru in enakopravnega sodelovanja.

Ob visokem življenjskem jubileju je zato predsednik Tito povsem upravičeno v središču največje pozornosti, ki mu jo posvečajo ne samo v Jugoslaviji, ampak širom po svetu. Neštete čestitke, počastitve, odlikovanja in prikazi njegove življenjske poti — vse to je prežeto z globoko ljubeznijo in z iskreno hvaležnostjo, ki jo povsod izkazujejo človeku, katerega življenjsko delo je velikanskega, zgodovinskega pomena za lastno domovino in njene narode, za delavski razred in za vse človeštvo.

Tovarišu Titu, velikemu borcu za svobodo in enakopravnost narodov in narodnosti, ob njegovem življenjskem jubileju tudi koroški Slovenci izražamo prisrčne čestitke in najboljše želje!

NAŠA IZPOVED OB OBLETNICI DRŽAVNE POGODBE:

Vodstvo koroških Slovencev

uživa vso podporo in polno zaupanje našega ljudstva

Vsi tisti uradni in neuradni zastrupljevalci ozračja na Koroškem, ki z nesramnim hujskanjem skušajo razbiti enotnost koroških Slovencev in s kriminalizacijo borbe za narodnostne pravice oddvojiti vodstvo slovenskih organizacij od ljudstva, so v nedeljo ponovno doživeli popoln poraz. Na boroveljskem zborovanju ob 22. obletnici podpisa državne pogodbe smo jim koroški Slovenci še enkrat dali zasluženi in nedvoumni odgovor: vodstvo naših organizacij uživa vso podporo in polno zaupanje našega ljudstva.

Okoli 600 odbornikov in zaupnikov naših narodnih organizacij iz vseh krajev naše avtohtone naselitve se je zbralo v nedeljo popoldne v Borovljah. Iz Zilje, z Gur, iz Roža in Podjune so prišli dolgoletni preizkušeni borci za enakopravnost našega človeka na domači zemlji; prišli so stari in mladi, kmetje, delavci, izobraženci, vsi sloji našega ljudstva so bili zastopani. In vsem je bila enotna zavest: znašli smo se v usodnem položaju, ko je bolj kot kdaj koli potrebno, da strnjeni okoli osrednjih organizacij, ki sta edini legitimni predstavnici našega ljudstva in naših interesov, enotni nadaljujemo boj za uresničitev pravic, ki so nam zagotovljene v členu 7.

V tem smislu so tudi izvenele besede govornikov — slovenskega občinskega odbornika Feliksa Wieserja, ki je kot domačin pozdravil navzoče, ter predsednikov obeh osrednjih organizacij — ki vsi so opozorili Avstrijo na njene neporavnane dolgove, na neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe, kjer se je obvezala, da bo skrbela za obstoj in vsestranski razvoj slovenske in hrvaške narodnosti na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem. Teh obveznosti ne samo da ni izpolnila, temveč je v slepem kapitulantstvu pred nemškimi nacionalisti z likvidatorsko manjšinsko politiko stopila po poti kršenja in revizije državne pogodbe.

Z vso odločnostjo so bili na zborovanju zavrnjeni tudi vsi poskusi, da bi zabili klin med koroške Slovence in njihovo vodstvo. Tisti, ki se poslužujejo takih nizkotnih metod, bi morali videti in slišati, kako jih obsojajo prav tisti koroški Slovenci, o katerih trdijo, da nočejo več slediti „prenapetim slovenskim voditeljem". Zaupnica, ki jo je boroveljski zbor ponovno izrekel osrednjima organizacijama in njunim demokratično izvoljenim predstavnikom, je vsekakor dovolj prepričljiva izpoved, da si koroški Slovenci od nikogar ne pustimo razbijati enotnosti, kakor tudi nikomur ne dovolimo, da bi nam oktroiral „vodstvo", ki bi bilo le poslušno orodje v rokah tistih, ki nam kratijo pravice in enakopravnost.

Solidarnost in vso podporo pa je zbor izrekel tistim našim aktivistom, ki jih hočejo zdaj kot zločince postaviti pred sodišče samo zato, ker so Avstrijo in njene odgovorne dejavnike javno opozorili na njihove neizpolnjene obveznosti. Obsodba metod očitne rasistične justice, ko bi s političnimi procesi hoteli zlomiti odpornost našega človeka, je bila zato povezana s pozivom na ponedeljsko demonstracijo v Celovcu, kjer hočemo protestirati proti temu, da bi s formalistično zlorabo zakonov kriminalizirali in diskreditirali borbo za naše pravice.

Zborovanje je kulturno obogatil mešani pevski zbor „Rož" iz Št. Jakoba v Rožu, med svojim gostovanjem na Koroškem pa mu je na poti od enega koncerta na drugega izrekel pozdrav z borbeno pesmijo tudi Koroški akademski oktet iz Raven.

RESOLUCIJA

SPREJETA NA PRIREDITVI ODBORNIKOV IN ZAUPNIKOV VSEH NARODNIH ORGANIZACIJ KOROŠKIH SLOVENCEV OB 22. OBLETNICI DRŽAVNE POGODBE DNE 15. MAJA 1977 V BOROVLJAH

Te dni zopet obhajamo obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe in obletnico zmage svobodoljubnih narodov nad nacifašizmom. V zgodovini koroških Slovencev sta obe obletnici pomembna mejnika.

Našim prizadevanjem v vojnih in povojnih letih se moramo zahvaliti, da vsebuje državna pogodba, ki je bila podpisana 15. maja pred dvaindvajsetimi leti, tudi člen 7 — mednarodni dokument naših pravic. S podpisom državne pogodbe je Avstrija postala zopet svobodna in neodvisna država. Hkrati s tem pa se je republika Avstrija obvezala, da bo izpolnjevala in spoštovala obveznosti, ki so ji bile naložene z državno pogodbo.

Danes, ko obhajamo 22. obletnico podpisa državne pogodbe, nikakor ne moremo biti zadovoljni z načinom, kako je republika Avstrija izpolnjevala člen 7. Nasprotno, manjšinska politika republike Avstrije je bila po letu 1955 naši narodnostni skupnosti nenaklonjena in izrazito restriktivna. Bolj kot kdajkoli po drugi svetovni vojni smo koroški Slovenci danes ogroženi v našem obstoju in razvoju na naši več kot tisoč let avtohtono naseljeni in podedovani zemlji.

Naš obstoj in razvoj ogrožajo:

- **dolgoletno neizpolnjevanje avstrijske državne pogodbe;**
- **zakonodaja z dne 7. julija 1976;**
- **vedno večja aktivnost sil, ki pod krinko, da zastopajo interese večinskega naroda, delujejo proti izpolnjevanju člena 7 državne pogodbe.**

Odklanjamo julijsko zakonodajo, ker ne pomeni izpolnitve člena 7, temveč diktat večine nad manjšino in koroškim Slovencem ne daje možnosti, da bi se enakopravno razvijali na avtohtoni podedovani zemlji.

Odločno zavračamo zadnje nekvalificirane izjave deželnega glavarja in avstrijskega zunanjega ministra in smo mnenja, da take izjave škodujejo odnosom med večino in manjšino.

Odklanjamo sosvete narodnih skupin, ki pomenijo vse kaj drugega kot pa izpolnjevanje člena 7.

Solidarni stojimo za aktivisti, ki so opozarjali na neizpolnjevanje državne pogodbe in jih sedaj sodne oblasti preganjajo; ne bomo dopustili, da bi bili ti ljudje kaznovani.

Ponovno poudarjamo, da zagotavlja člen 7 pravice vsem koroškim Slovencem ne glede na to, kje v avtohtoni podedovani domovini živijo.

Slej ko prej smo za konstruktivno in skupno reševanje naših vprašanj. Zato skupno in enotno, v sodelovanju in povezavi z avstrijskimi demokratičnimi silami v boj za naše pravice!

V ponedeljek 23. maja vsi na demonstracijo

ki jo prirejajo slovenske mladinske organizacije ob podpori solidarnostnih komitejev

proti sodnijskemu zasledovanju aktivistov, ki se borijo proti kršitvi člena 7

Zbirališče pred celovškim kolodvorom ob 18.30 uri — odhod ob 19. uri — zaključna manifestacija pred deželnim sodiščem

PREDSEDNIK ZSO NA ZBOROVANJU V BOROVLJAH:

Strnjeni in enotni

naprej v boj za naše pravice!

Zbrali smo se tukaj v Borovljah, da se spomnimo zgodovinskih dni:
● pred 35 leti, ko je v neposredni bližini prišlo do prvega oboroženega spopada med nacistično osvajalno in napadalno ter narodnooosvobodilno partizansko vojsko;
● pred 32 leti, ko je bil prav v tej občini „veliki finale" strahotnega pohoda nacističnih čet in njihovih kvislingov, ki so še štiri dni po kapitulaciji vodili ostre borbe ob Humperškem mostu, da bi se umaknili pred osvobodilno vojsko lastnih narodov in se rešili v objem angleške vojske;
● pred 22 leti, ko je s podpisom avstrijske državne pogodbe bil tudi finale zablode avstrijskega naroda, ki je po svojih predstavnikih pozdravil nacistično okupacijo kot izpolnitev stoletnega snu po združitvi in priključitvi.

Tako je dejal v svojem govoru na nedeljskem zborovanju v Borovljah predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, ki je menil, da danes ne slišijo radi te resnice in poskušajo popraviti zgodovino. „Toda prav na Koroškem jo bodo izredno težko popravili, saj so se — ko so že povsod prevzemali oblast narodi s tem, da so pognali nacistično vojsko s svoje zemlje — na Koroškem novi oblastniki še udano in poslušno pogajali z gauleiterjem Rainerjem in gauhauptmannom Natmessnigom za predajo oblasti in so se obvezali, da nacistom ne bodo skrivili lasu in da bodo sprejeli stari bojni klic ‚Kärnten frei und ungeteilt' kot vodilo za svoja dejanja."

Če še upoštevamo, da so že tri dni po podpisu državne pogodbe obnovili „Schulverein Südmark", ki so mu sledila kot gobe po dežju razna druga nacionalistična društva, potem razumemo ves povojni razvoj in še prav posebej današnjo situacijo, je naglasil govornik. V tem smislu ima deželni glavar prav, če trdi, da na Koroškem ni nevarnosti za oživljanje nacionalističnih sil, kajti na Koroškem le-te nikdar niso zamrle, temveč so pod plaščem demokratičnih strank prevzele oblast in upravo v svoje roke.

„Le tako je razumljiva v resnici v svetu edinstvena narodnostna politika merodajnih v deželi in državi, ki v izvajanju člena 7 manjšini ne daje novih pravic, marveč z vsakim legističnim aktom naši narodni skupnosti odvzame dotlej veljavne pravice. V tem je taka konsekvenca, da ni mogoče govoriti o slučaju, marveč le o premišljenem načrtu, ki ima za cilj likvidacijo naše narodne skupnosti!"

Govornik je potem spomnil, kakšno je bilo stanje ob podpisu državne pogodbe, ko je funkcioniralo obvezno dvojezično šolstvo in je bila uporaba slovenščine zagotovljena v vseh okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom, kakor tudi pred deželnimi uradi. To se pravi, da je bil člen 7 z malimi izjemami v bistvu rešen in bi bilo treba le tisto stanje zacementirati in prakticirati, kakor smo to koroški Slovenci tudi predlagali v skupni spomenici z dne 11. oktobra 1955. Prav to pa nemškim nacionalistom ni šlo v račun in so samo čakali na priložnost, da naskočijo na bolj ali manj demokratično ureditev oz. prakso. Ko je orisal razvoj vse do lanske protimanjšinske zakonodaje, je predsednik ZSO poudaril:

„Zakoni z dne 7. julija lanskega leta na osnovi tristrankarskega sporazuma, ki na vseh področjih zmanjšujejo in delno sploh jemljejo slovenski narodni skupnosti pravice, ki jih je imela do sedaj, zato niso uresničitev manjšinsko-varstvenih določil člena 7, marveč so dejansko brutalna kršitev državne pogodbe, ki je hkrati tudi osnova za obnovo neodvisne, demokratične republike Avstrije. To je treba zelo jasno in odločno poudariti prav danes, na dan spomina na podpis tega zgodovinskega mednarodnega dokumenta."

Koroški Slovenci — je nadaljeval govornik — pa nismo trpeli v izseljeniških in koncentracijskih taboriščih ter se zlasti nismo borili kot partizani v sklopu narodnoosvobodilne vojske jugoslovanskih narodov na strani zavezniških sil zato, da bi nam vzeli pravice, zagotovljene v členu 7, ki je sad naše junaške borbe proti nacizmu. Zato danes ponovno in z vso odločnostjo poudarjamo, da take rešitve, ki z okrnitvijo našega avtohtonega naselitvenega prostora na eno tretjino in, kar zadeva dvojezične napise, celo na eno šestino pomeni v zadnji konsekvenci dejansko likvidacijo naše narodne skupnosti, ne moremo sprejeti in se bomo za svoje pravice borili vsedotlej, dokler ne bomo dosegli rešitve, ki odgovarja jasnim določilom državne pogodbe.

„To, gospod deželni glavar, ni nobena megalomanska napoved," je dejal dr. Zwitter, **„to je napoved ob zid potisnjenega in s takim reševanjem dejansko na smrt obsojenega naroda, ki pa noče umreti, marveč polnopravno živeti in se razvijati na svoji domači, podedovani zemlji! Za življenje smo se koroški Slovenci odločili v najtežjem času nacistične diktature, ko so tiste nacionalistične sile, katerim so predstavniki demokratičnih strank ob prevzemanju oblasti iz rok nacističnih oblastnikov zagotovili prizanašanje in zaščito, v raznih funkcijah izvajale nasilje ne le nad svojim lastnim ljudstvom, marveč tudi nad številnimi podjarmljenimi narodi in še posebej nad našo narodno skupnostjo. Zato tudi danes nočemo kloniti pred temi silami, ki očitno diktirajo vladi manjšinsko politiko, kakor je to razvidno iz celotnega poteka reševanja našega vprašanja, tudi po zlomu nacizma, vse do danes.**

Tega dejstva tudi ne more zakriti zanikanje deželnega glavarja na včerajšnjem občnem zboru socialistične stranke. Njegova izjava pa se tudi ne ujema z izjavo dr. Pahra, ki je kot designirani zunanji minister predsedniku NSKS dr. Grilcu in meni, ko naju je povabil v Videm, **izrecno poudaril, da so morali eksperti lani pogovore z zastopniki manjšine ukiniti, ker je to zahteval Kärntner Heimatdienst.** Potemtakem tudi trditve deželnega glavarja niso točne in ne odgovarjajo resnici, ko pravi, da koroški Slovenci nismo bili pripravljeni za izdelavo sporazumne rešitve našega vprašanja. Ali deželni glavar — če se že ne spominja našega skoraj dvajsetletnega prizadevanja za polnopravno integracijo v avstrijsko družbo — res ne ve, da smo lani maja meseca skoraj neprekinjeno z eksperti poskušali izdelati sporazumno rešitev; da smo na sam materinski dan, torej celo v nedeljo v ta namen zasedali z eksperti od jutra do večera v uradu zveznega kanclerja; da smo bili pripravljeni na kompromise, ki so že na skrajni meji možnosti; da smo se sporazumeli za nadaljnje seje — da pa je potem vlada čez noč brez vsake utemeljitve in brez slehernega obvestila ukinila terminsko že določene pogovore in kratko nato sprejela zakone z dne 7. julija 1976, ker je po izjavi sedanjega ministra in tedanjega predsednika pri pogovorih z eksperti dr. Pahra tako diktiral Kärntner Heimatdienst, ki je tudi duhovni oče tristrankarskega sporazuma.

Zato moramo z vso odločnostjo zavrniti trditev deželnega glavarja, da bi bili poskusi sporazumne rešitve spodleteli zaradi neodločnosti nekaterih slovenskih voditeljev. Pač pa so spodleteli zato, ker je Kärntner Heimatdienst zahteval izvedbo ugotavljanja manjšine in je vlada kapitulirala. Tudi to je ob priložnosti razgovora v Vidmu potrdil sedanji zunanji minister, ki je celo nagovarjal predsednika osrednjih organizacij, da naj koroški Slovenci uspešno izvedemo sklenjeni bojkot preštevanja, da bo vlada potem proti nacionalističnim silam laže nadaljevala s pogovori za sporazumno rešitev.

Če zunanji minister dr. Pahr danes podaja vse drugačne izjave, kakor smo jih bili vajeni iz njegovih ust pri pogajanjih in zlasti v privatnih pogovorih, se nam samo od sebe vsiljuje že staro spoznanje, da politiki, ko so enkrat na položaju — in to ne velja le za dr. Pahra — pozabijo na svoja svojčas poudarjena načela. **Toda manjšinsko vprašanje in zlasti za svoj obstoj boreča se manjšina ne bi smela in ne sme biti za nikogar predmet, da bi na njenem hrbtu utrjeval svojo kariero."**

Zborovanje v Borovljah je s svojim nastopom olepšal mešani pevski zbor „Rož" iz Št. Jakoba pod vodstvom Lajka Milisavljeviča

Predsednik ZSO je ponovno ugotovil, da zakon o narodnih skupinah za nas ni sprejemljiv in da zato tudi ne moremo sodelovati v tako imenovanih sosvetih narodnih skupin, ker so del nesprejemljivega zakona in imajo namen izločiti vodstvo obeh osrednjih organizacij — edinega poklicanega predstavnika slovenske narodne skupnosti — od nadaljnjega zastopanja manjšine in ga nadomestiti z od vlade odvisnim in poslušnim organom.

Toda stara preizkušena igra vlade, da bi razbila enotnost koroških Slovencev, da bi oddvojila narodno skupnost od njenih osrednjih organizacij, da bi pridobila zavestne člane slovenske narodne skupnosti za novo kvislinško manjšinsko organizacijo, ne bo uspela, je naglasil govornik. Koroški Slovenci se zavedamo potrebe enotnosti in nerazdružljivosti danes enako, kakor smo se je zavedali v času narodnoosvobodilne borbe in lani ob nedemokratičnem preštevanju. Zato nam ni treba izvajati nobenega pritiska na katerega koli člana naše skupnosti, ker je naš človek sam razgledan dovolj in politično dozorel, da brez strahu in brez dvoma ter brez slehernega pritiska lahko s polno vero zaupamo v njegovo narodno zvestobo in politično zavest.

„Prav bi bilo, da bi prisostvoval današnjemu zborovanju deželni glavar, da bi se prepričal, koliko otrok je med nami; in vabimo ga, ga bi se udeležil naših občnih zborov, kjer bi se lahko prepričal o demokratični izvolitvi vodstva. Zato so tudi tozadevni očitki prav tako nepravičeni, kakor so neupravičeni očitki iredente in zločinskih dejanj. Koroški Slovenci ljubimo svojo domovino bolj kakor kdor koli drugi. O tej naši ljubezni in zvestobi do domovine ne govorijo le naše prelepe narodne pesmi; o tej naši ljubezni in zvestobi priča vse naše delo in življenje, ki je vtkano v slednje prgišče naše zemlje; o njej pričajo zlasti tudi grobovi padlih partizanov, ki so žrtvovali svoja življenja za njeno osvoboditev.

Zato tudi ne blatimo te svoje domovine nikjer, temveč bi radi vsepovsod govorili o njej le z ljubeznijo. Če to ni mogoče, potem zato, ker pač ni vse v redu, nasprotno, ker se dogajajo našemu ljudstvu krivice in se mu odrekajo pravice, in to osnovne človekove pravice. Če to povemo, potem to ni blatenje, ampak je izpovedovanje resnice, je prikaz dejanskega nezadovoljivega stanja, hkrati pa izraz želje po odpravi diskriminacij, po priznanju enakopravnosti in po mirnem sožitju z narodom sosedom."

Mimo resnice pa ne moremo, je dejal predsednik ZSO in menil, da je resnica takšna, da najmanj dve tretjini naših otrok ne uživa pouka v materinščini, da se dve tretjini avtohtonega prebivalstva ne more posluževati svojega materinega jezika pred upravnimi uradi in sodišči, da je naš človek v nasprotju z manjšinsko-varstvenimi določili člena 7 izpostavljen številnim drugim diskriminacijam. Če pa se za svoje pravice postavi in se po več kot dvajsetletnem odrekanju le-teh poslužuje oblike borbe, ki se je poslužujejo vse manjšine in vsi narodi, katerih vprašanja niso rešena, se ga postavi pred sodišče — kot zločinca.

„Z vso ostrino in z gnusom obsojamo obtožbe proti tistim članom naše narodne skupnosti, ki niso storili nič drugega kot da so javno z dejanji manifestirali upravičene zahteve celotne naše skupnosti," je dejal dr. Zwitter. **„Koroški Slovenci vidimo spričo drugačnega ravnanja z nacionalističnimi ‚Tafelstürmerji' v teh obtožnicah izraz diskriminatorske, rasistične justice ter poskus ustrahovanja in moralnega zmehčanja celotne slovenske narodne skupnosti, da bi popustila v boju za svoje narodne in splošne človekove pravice.** Zato z vso resnostjo apeliramo na pristojne oblasti in zlasti na deželnega glavarja, ki je včeraj — čeprav ogrnjeno z nepreslišnimi grožnjami — govoril tudi besedo politiki sprave, da se zavzame za ukinitev teh političnih postopkov, kar bi brez dvoma prispevalo k ublažitvi trenutno ta-

(Dalje na 8. strani)

Gre za poskus likvidacije

slovenske narodne skupnosti na Koroškem

Podobno kot predsednik ZSO je tudi predsednik NSKS v svojem govoru opozoril, da Avstrija že več kot 20 let zavlačuje izpolnitev svojih mednarodnih obveznosti in da najnovejši ukrepi pomenijo očitno kršitev državne pogodbe. „Vsak zakonski ukrep avstrijskih oblasti od leta 1955 naprej je prinesel novo poslabšanje pravne in tudi dejanske situacije koroških Slovencev," je dejal dr. Grilc, „višek protislovenske politike pa smo doživljali v zadnjem času in ga doživljamo danes, ko ne gre več samo za poslabšanje našega položaja, ampak gre za poskus likvidacije naše narodne skupnosti na Koroškem."

Ko je zavrnil obtožbe, da smo koroški Slovenci onemogočili nadaljnja pogajanja za skupno rešitev, je tudi dr. Grilc omenil lansko srečanje predsednikov obeh osrednjih organizacij s sedanjim zunanjim ministrom dr. Pahrom v Vidmu in v tej zvezi naglasil: „Jasno je priznal pritisk nemškonacionalnih krogov in kapitulacijo avstrijske vlade pred njimi. Zastopal je mnenje, da bi bojkot ljudskega štetja posebne vrste s strani koroških Slovencev privedel do situacije, ki bi bila za avstrijsko vlado ugodna. Napram nemškonacionalnim koroškim strujam bi namreč lahko argumentirala, češ, da je ugotavljanje manjšine izvedla, vendar rezultata ni, ker je pač manjšina bojkotirala in da bo zato treba iskati drugih rešitev. Dr. Pahr je bil takrat mnenja, da bi bojkot uspel že v slučaju, če bi na Koroškem našteli manj kot 8.000 Slovencev. Tudi to dejstvo je treba danes jasno povedati, kajti ravno najnovejše izjave dr. Pahra k našemu vprašanju to zahtevajo."

Zelo odločno je dr. Grilc zavrnil poskuse, da bi razbili koroške Slovence in jih oddvojili od osrednjih organizacij. Zakaj ti ostri napadi na nas in ukrepi proti koroškim Slovencem? Ker se zavedajo, da imamo močne organizacije, katere podpira ljudstvo; ker vedo, da morajo najprej uničiti organizacije, predno lahko nadaljujejo z likvidacijsko politiko. O trenutni manjšinski politiki v Avstriji je predsednik NSKS dejal, da „gre idejno brez dvoma za fašistično manjšinsko politiko koroških strank, kajti v praksi naj bi vodila do uničenja slovenske narodne skupnosti. Kdor pa negira pravico obstoja narodne manjšine, kdor ji streže po življenju, izraža — in to moramo s poudarkom povedati — fašistično miselnost."

Govornik je dejal, da bomo ob takih izkušnjah v bodoče le še bolj strnili naše vrste in šli v borbo naprej z našimi organizacijami, ki sta edini legitimni zastopnici koroških Slovencev.

■ „Zato z vso odločnostjo poudarjamo, da si koroški Slovenci svoje zastopstvo izbiramo sami, to zastopstvo pa sta naši osrednji organizaciji — Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; ne priznavamo nobenih drugih zastopnikov in tega naj se vlada zaveda.

■ Ugotavljamo, da so julijska zakonodaja in predvidene odredbe enostranska kršitev avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 in protestiramo proti izjavam deželnega glavarja, da je Avstrija manjšinsko vprašanje vzorno rešila v smislu člena 7; mi te rešitve nikoli ne bomo priznali.

■ Protestiramo proti kriminalizaciji naše borbe in izražamo vso solidarnost in podporo našim aktivistom, ki jih postavljajo pred sodišče, ker so Slovenci in ker so opozorili na neizpolnjena določila mednarodne pogodbe in ustavnega zakona. Skrbeli bomo, da bodo ti naši aktivisti prevzeli vlogo tožilca zoper prizadevanja genocida. Mednarodna javnost naj postane pozorna na ta edinstveni primer, ko hočejo soditi žrtvam neizpolnjene državne pogodbe, namesto tistim, ki so to zamudo zakrivili."

Naša lastna borba in zaupanje v lastno moč mora biti tudi v bodoče prvo načelo, je ob koncu naglasil predsednik NSKS. Pri tem se nahajamo v položaju, ki nam vsak dan dokazuje, da v tej borbi nismo sami. Vedno več avstrijskih demokratov vidi naš boj v pravi luči, kajti to ni le boj za narodne pravice, ampak je boj za človekove pravice, boj za demokratične odnose. Podporo imamo pri vseh narodih države matičnega naroda, podpira nas velik del mednarodne javnosti. Na to mednarodno pomoč se moramo pri naši borbi ozirati. Danes se prebujajo tudi drugi narodi v svetu in terjajo svoje pravice; splošno gre razvoj v Evropi v smer odprtih meja, sicer počasi, a gotovo v smer združene Evrope. Ta razvoj pa dela za nas. Četudi izgleda, da danes v Avstriji vladajo reakcionarne sile, vendar le-te ne bodo mogle preprečiti vsestranskega pozitivnega razvoja. Zato pred temi silami ne bomo šli na kolena, kajti zgodovina dokazuje, da je njih življenje le kratko. Vztrajno in v skupni borbi bomo šli naprej, naprej v boj za naše pravice — v prepričanju, da bo prišel dan, ko bomo tudi mi z odkritim veseljem obhajali obletnico podpisa avstrijske državne pogodbe."

PONOVNO OPOZORILO IZ MOSKVE:

Popustljivost napram neonacizmu

pomeni pregrešek zoper državno pogodbo

Po nedavnem „opozorilu" v moskovski „Pravdi" je zdaj tudi sovjetski dnevnik „Izvestije", ki velja za uradno glasilo sovjetske vlade, nedvoumno opozoril Avtrijo in njene odgovorne državnike na obveznosti, ki so jih prevzeli v državni pogodbi iz leta 1955. Omenjeni list se bavi s pojavi neonacizma in neonacistične dejavnosti v Avstriji, ki se v zadnjem času nevarno množijo in povzročajo upravičeno zaskrbljenost nad razvojem v Avstriji.

V tej zvezi sovjetski list konkretno omenja bližnje srečanje sudetskih Nemcev na Dunaju (pri tem gre za odkrit revanšizem), napovedano srečanje bivših SS-ovcev v Zillertalu, pa tudi množeče se oddaje v avstrijski televiziji, kjer poveličujejo nacistične zločince, ter delovanje izrazitih neonacističnih skupin, izmed katerih sovjetski list navaja NDP in ANR.

Vse to se dogaja — kakor piše omenjeni list — ob vednosti in dovoljenju oblasti. „Toda dopustljivost napram neonacizmu pomeni direkten pregrešek zoper duha in črko državne pogodbe, s katero je bila Avstrija spet vzpostavljena kot suverena in demokratična država," jasno in nedvoumno opozarja sovjetski list. „Zgodovina je fašizem in njegovo ideologijo za vedno obsodila. Zato obnavljanje neonacističnih revanšističnih sil v Avstriji pomeni znamenje, ki vzbuja zaskrbljenost."

Taka in podobna opozorila prihajajo tudi iz raznih drugih držav, kjer si spričo takšnega razvoja v Avstriji prav tako že delajo skrbi, saj še iz komaj minule preteklosti vse predobro vedo, da fašizem ni nevaren samo za državo, v kateri se dokoplje do oblasti. Toda avstrijski predstavniki vsa taka opozorila arogantno, kakor da bi še vedno bili potentati nekdanje „donavske monarhije", zavračajo in trdijo, da že sami dobro vedo, kaj jim je storiti. Če res tako dobro vedo, zakaj potem ne ukrepajo, kakor jim to nalaga državna pogodba? Ali pa je njihovo zadržanje mogoče tolmačiti samo tako, da so jim mednarodne obveznosti deseta briga?

Vendar pa tozadevna določila gotovo niso le po naključju prišla v državno pogodbo. Kako je že zapisal Bogdan Osolnik, podpredsednik zvezne skupščine SFRJ, v reviji „Medjunarodna politika", kjer razpravlja o mednarodnih vidikih odgovornosti Avstrije za neizpolnjevanje in kršitev državne pogodbe: Če je že bila k Nemčiji priključena Avstrija formalno tudi oproščena odgovornosti za udeležbo v vojni, pa državna pogodba vendar kaže, da so se pri pogajanjih povsem zavedali globokih korenin, ki jih je pognal fašizem v tej deželi, tako da vsebuje državna pogodba zato tudi določila, ki Avstrijo obvezujejo, da dejavnost fašističnih organizacij in zopetno poživitev fašistične ideologije preprečiti in prepove . . . (člen 9).

In kako upoštevajo ta določila v Avstriji? Tako, kakor bi morali, gotovo ne, kajti sicer ne bi bila potrebna opozorila, porojena iz resne in upravičene zaskrbljenosti demokratičnih in protifašističnih sil v Avstriji, pa tudi čedalje pogosteje v široki mednarodni javnosti. Avstrijski predstavniki, ki vsa ta opozorila arogantno zavračajo, češ da sami dobro vedo, kaj morajo storiti, pač ne smejo pozabiti, da imajo tisti, ki so podpisali avstrijsko državno pogodbo, ne le pravico ampak celo dolžnost, da skrbijo za to, da bo Avstrija „vestno izpolnjevala mednarodne obveznosti", kakor je zapisano tudi v zaključnih dokumentih helsinške konference.

Wagnerjeva „resnica"

ne odgovarja dejstvom

Koroški deželni glavar je po poklicu učitelj, toda odkar je zasedel najvišji politični položaj v deželi, se vedno bolj kaže kot ubogljiv in dober učenec — namreč učenec najbolj zagrizenih nemških nacionalistov, to je tistih krogov, ki bi narodnostno oz. manjšinsko politiko še danes radi vodili v starih, v dobi prve republike izoblikovanih in izkušenih načelih. To je politika, ki v manjšini vidi objekt, kateremu lahko s stališča premoči večine „demokratično" vsiljuje svoje rešitve, ne pa enakopraven subjekt svojih teženj, kakor se to vedno bolj uspešno uveljavlja v današnjem svetu, vsaj pri tistih narodih, ki so se iz zgodovine kaj naučili.

Na Koroškem se iz zgodovine prav nič niso naučili. Nasprotno, tukaj še vedno vlada staro, zatohlo ozračje „amorfne gmote pristnih in izmišljenih prastrahov, primitivne nadutosti in visokostne arogance". V tem vzdušju seveda ne morejo razumeti, da koroški Slovenci nehvaležno odklanjamo „vzorne rešitve", ki jih nam vsiljujejo v svoji še bolj vzorni naklonjenosti. In ker smo že tako nehvaležni, nam pač očitajo, da kalimo mir v deželi. Še posebno pa nam zamerijo, da opozarjamo na nerešena vprašnja in s tem spravljamo svojo domovino v diskredit.

Takih očitkov smo prav v zadnjem času slišali že celo vrsto: najprej iz krogov okoli KHD, potem iz ust deželnega glavarja (ki je poslušen učenec teh krogov, kakor smo že ugotovili), pa z najvišjih mest na Dunaju in spet od Wagnerja. Deželni glavar pa je šel še korak dalje, ko je v pogovoru z dopisnikom britanske radijske postaje BBC resnico enostavno postavil na glavo. Trdil je namreč, da je Avstrija svoje obveznosti iz državne pogodbe že v celoti „zgledno" izpolnila in da zato ne bo več dopustila, da bi kdo njeno manjšinsko politiko kritiziral.

Da ta Wagnerjeva „resnica" nikakor ne odgovarja dejstvom, potrjuje Wagner sam, ki vedno spet načenja ta vprašanja; kajti če bi bila res tako „zgledno" urejena, potem o njih ne bi bilo več treba izgubljati besed.

V nasprotju z dejanskimi razmerami pa je Wagner v britanskem radiu zanikal tudi pojave neonacizma in nemškega nacionalizma. Ali res misli, da so Angleži butci, ki si ne bi znali tudi sami ustvariti sliko o resnici na Koroškem in v Avstriji? Sicer pa je sam najbolj prepričljivo karakteriziral ozračje na Koroškem, ko se je pred volitvami ponašal s svojo nacistično preteklostjo in s tem dovolj jasno povedal, kaj je v tej deželi potrebno in priporočljivo za politično kariero. Prav tako pa so Angležem in vsemu svetu znani tudi številni drugi dokazi o tem, kako globoko je na Koroškem zakoreninjen nemški nacionalizem, ki se je pred desetletji stopnjeval v odkrit fašizem in se danes spet čedalje pogosteje kaže v raznih oblikah neonacistične miselnosti in dejavnosti.

To je resnica o Koroški in te resnice ni mogoče skriti enostavno s tem, da se jo postavi na glavo. Tudi še tako „obsežna dokumentacija", ki jo napoveduje Wagner, ne bo zmogla tega čudeža, če se bo opirala le na njegovo „resnico" — kajti najbolj verodostojen dokaz resnice so dejanja in ne besede.

Magnago grozi

z odcepitvijo od Italije

Predsednik južnotirolske ljudske stranke in deželni glavar Južne Tirolske dr. Silvius Magnago je prilil novega olja na ogenj tistih stremljenj med južnimi Tirolci, ki bolj ali manj odkrito gredo v smer odcepitve Južne Tirolske od Italije.

Posebno v zadnjem času, ko se je družbenopolitični razvoj v Italiji preusmeril v levo in je zlasti italijanska KP tako močno povečala svoj vpliv, da mimo nje ne bo več mogoče reševati važnih političnih in posebno gospodarsko-socialnih vprašanj, je iz vrst južnih Tirolcev vedno spet slišati glasove, ki kažejo, da postaja nemška manjšina nekakšna predstraža zahodnega antikomunizma. Vladi v Rimu kar povsem odkrito grozijo, da ji bodo odtegnili podporo v parlamentu, če bi se kakorkoli opirala na komuniste oziroma jim dajala kakršnekoli koncesije. Kot posebno resno opozorilo pa napovedujejo, da bi nadaljnje sodelovanje s komunisti okrepilo med južnimi Tirolci njihovo voljo po odcepitvi od Italije.

V tej smeri se je pred dnevi izrazil tudi deželni glavar Magnago, ki je dejal, da bi sodelovanje s komunisti pomenilo korak po poti v diktaturo, kakršna koli oblika diktature pa bi bila za nemško in ladinsko manjšino vzrok resne skrbi za njune pravice in svoboščine. „Volja nemško govoreče manjšine po odcepitvi od Italije bi se s tem gotovo okrepila."

●

Ob takih izjavah in grožnjah voditeljev južnih Tirolcev se nehote vsiljuje vprašnaje, kako bi reagirali v Avstriji in posebno na Koroškem, če bi se v podobnem smislu izrazil morda kateri izmed predstavnikov koroških Slovencev da bi podobne konsekvence vrgel v diskusijo recimo za primer, da bi v Avstriji prišlo do vladne koalicije s FPÖ? Že slišimo zgražanja določenih krogov, ki nam očitajo nezaslišano predrznost. Samo, gospodje, ali se ne zavedate, kako si s tem sami trgate krinko z obraza, da se v vsej grdobi vidi vaša nestrpnost. Poglejte, južnim Tirolcem pomenijo diktaturo komunisti; pri nas jo — brez komunistov — prakticirate vi, ki vam je sveto le vaše lastno mnenje.

V interesu večinskega naroda je,

da zagotovi manjšini celovit razvoj

Prejšnji teden je bila na uradnem obisku v SR Sloveniji delegacija deželnega zbora avtonomne dežele Furlanije-Julijske krajine, ki jo je vodil predsednik Arnaldo Pittoni, v njej pa so bili predstavniki vseh v deželnem zboru zastopanih demokratičnih strank, med njimi tudi Slovenci.

Obisku pripisujejo velik pomen, ker je bilo to prvo srečanje uradnih predstavnikov deželnega zbora Furlanije-Julijske krajine ter skupščine SR Slovenije. Odkriti razgovori so potekali v vzdušju prijateljskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, ki so jih v zadnjem času še poglobili italijansko-jugoslovanski sporazumi, podpisani v Osimu, je bilo poudarjeno v skupnem sporočilu. Poudarili so, da so osimski sporazumi velik prispevek obeh sosednjih držav h krepitvi medsebojnega sodelovanja ter miru, varnosti in stabilnosti v tem delu sveta, kar je v duhu sklepne listine konference o evropski varnosti in sodelovanju. Na bližnji evropski konferenci v Beogradu pa bosta obe državi lahko predstavili pomembne rezultate, ki jih je dalo vsestransko sodelovanje obeh držav ob odprti meji.

Med pogovori so obravnavali vprašanja sodelovanja SR Slovenije in Furlanije-Julijske krajine na področju gospodarstva, industrijske kooperacije, kmetijstva, sodelovanja severnojadranskih luk, energetike, cestnih povezav, turizma, maloobmejnega prometa oseb in blaga, zaščiti človekovega okolja ter na področju kulturnega in znanstvenega sodelovanja. Ugotovili so, da sta obe deželi že doslej razvili na več področjih izredno široko sodelovanje, ki je predvsem v korist obmejnega prebivalstva. Osimski sporazumi pa po oceni obeh strani dajejo še večje možnosti za razširitev takega sodelovanja.

Pomembno mesto v pogovorih je zavzemalo vprašanje narodnostnih skupnosti — italijanske narodnosti v SR Sloveniji in slovenske narodne skupnosti v Furlaniji-Julijski krajini. Pri tem so posebno poudarili osimske sporazume, ki določajo največje možno varstvo narodnih manjšin, kar je pomebno za njihov nadaljnji vsestranski nemoten, gospodarski, socialni in kulturni razvoj. Z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da postajata manjšini čedalje bolj pomembni dejavnik trajnega pomena pri krepitvi obmejnega sodelovanja in politike odprte meje, s čimer dajeta pozitiven prispevek pri razvijanju dobrososedskih in prijateljskih odnosov med obema državama.

Svoj tridnevni obisk v Sloveniji je delegacija deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine zaključila s pogovori na sedežu skupnosti Italijanov v Kopru. Vodja delegacije je poudaril, da sta italijanska narodnostna skupnost v Jugoslaviji in slovenska v Italiji dali velik delež k razvoju dobrih sosedskih odnosov in sodelovanja med državama. „Zato je v interesu večinskih narodov, da tudi iz tega razloga zagotavljajo manjšinam celovit razvoj."

DR. ANTON SVETINA

PRISPEVKI K ZGODOVINI VOGRČ

5

Cerkev je v dobrem stanju, pokopališče pa je zazidano, da živali ne morejo vhajati na pokopališče. Župnik vodi tri matične knjige. Župna cerkev ima nekaj podložnih kmetij, ki dajejo cerkvi 51 goldinarjev letnega dohodka. Oba cerkvena ključarja morata polagati vsako leto enkrat faranom ob navzočnosti župnika obračun o dohodkih in izdatkih cerkve. Pokojni župnik Staudekar je zapustil legat, po katerem mora župnik vsako leto brati za pokojnega mašo, za kar prejme od cerkve 1 goldinar 30 krajcarjev. Tudi gospoščina Pliberk je svojčas napravila ustanovo, po kateri mora župnik brati vsako leto nekaj maš, za kar dobiva od gospoščine Pliberk dva mernika rži in pol mernika pšenice. Župnik Filip Levpužič je star 58 let, doma je z Julijske krajine (Patriae Fori Julliensis); v duhovniški službi je 31 let, v tej župniji 14 let. Desetino pobira v vsej župniji, patron pa je cesar. Na stoli prejema tele dohodke: za krst 12 krajcarjev, pogrebi so brezplačni, če se pa bere maša, dobi župnik 57 krajcarjev. Za spoved umirajočih 12 krajcarjev, za poroke 12 krajcarjev, za oglase porok pa 30 krajcarjev. V mejah fare ni nobenega učitelja in tudi nobene babice, žene si pomagajo s sosedstvom.

Ob koncu leta 1709 je vogrški župnik Filip Levpužič prosil, naj se ga razreši zaradi starosti in stalne bolehnosti kot župnika v Vogrčah. To izvemo iz pisma cesarja Jožefa ljubljanskemu škofu Ferdinandu grofu Khuenburgu, v katerem cesar škofu naroča, naj se izjavi o prošnji duhovnika Janeza Jurija Bittnerja za župnijsko mesto v Vogrčah. Škof je v pismu z dne 8. aprila 1760 prošnjo priporočal v ugodno rešitev, nakar je cesar Jožef izdal dne 16. julija 1710 reprezentacijsko listino za prosilca Bittnerja, da sme izvrševati župnijske posle v Vogrčah. Prepis te listine je prejel tudi deželni vicedom za Koroško v Celovcu.

Župnik Janez Jurij Bittner (tudi Pithner, Püterer, njegov pravi priimek pa je bil Bitenc!) je 12. julija 1727 umrl, kar izvemo iz dopisa dvorne pisarne na Dunaju škofijskemu ordinariatu v Ljubljani, naj poskrbi za to, da bo do nove zasedbe župnijskega mesta dušebrižništvo v župniji Vogrče v redu izvrševano. Za izpraznjeno mesto sta se potegovala dva prosilca, in sicer mestni kaplan v Pliberku Jožef Snedič in kaplan v Tinjah Rupert Leonhard. Kaplan Snedič je v svoji prošnji poudaril, da je podkovan v slovenskem jeziku, ker je znanje tega jezika v slovenskem kraju Vogrče nad vse potrebno. Kaplan Leonhard pa je v prošnji navajal, da je že 16 let kaplan v Tinjah, poprej pa je bil štiri leta provizor v Gospi Sveti in mestni kaplan v Velikovcu. Dvorna pisarna na Dunaju je 20. septembra 1727 poslala obe prošnji škofijskemu ordinariatu v Ljubljani v izjavo. Ordinariat je v svojem odgovoru z dne 18. novembra navajal, da je Snedič rojen Ljubljančan, Leonhard pa Korošec, da sta oba v slovenščini podkovana, predlaga pa primo loco Leonharda, secundo loco pa Snediča. Dvor je nato prezentiral za župnika v Vogrčah tinjskega kaplana Leonharda.

Župnik Rupert Leonhard je leta 1736 umrl, kar izvemo iz listine cesarja Karla VI z dne 4. avgusta 1736, po kateri je na izpraznjeno mesto župnika v Vogrčah prezentiral duhovnika Antona Ferdinanda Hojnika.

Pa tudi župnik Hojnik je v Vogrčah služboval le pičlih sedem let. 28. februarja 1743 piše namreč dvorna pisarna v Gradcu škofijskemu ordinariatu v Ljubljani, da prosi po smrti župnika Antona Ferdinanda Hojnika za to župnija pet kandidatov, in sicer: Martin Jurij Dobnik, župnik pri sv. Štefanu v Podjuni, Luka Pistotnik, kaplan v Velikovcu, Hermagor Fortunat Keber, župnik pri sv. Lovrencu (im Lessachtal in Unterkärnten), posvetni duhovnik Andrej Wälischer in Karl Markovič, kaplan v Šmihelu v Podjuni. Ljubljanski generalni vikar odgovarja v pismu z dne 9. marca 1743 dvorni pisarni, da Dobnika, Pistotnika in Wälischerja ne pozna, župnik Keber v Šent Lovrencu pa je izstopil iz jurisdikcije ljubljanske škofije, zato priporoča prošnjo šmihelskega kaplana Markoviča v ugodno rešitev, ker sta Šmihel in Vogrče sosedni župniji in kaplan Markovič dobro pozna razmere v Vogrčah. Župnijsko mesto v Vogrčah je dobil Martin Jurij Dobnik, ki ga je cesarica Marija Terezija prezentirala na to mesto z listino, izdano v Pragi dne 29. maja 1743.

Župnika Dobnika je nasledil v letu 1775 Filip Leikauff (Leihkauff, Likeb), tega pa leta 1765 Janez Jamšek. Ko so bile leta 1787 koroške župnije, ki so spadale pod jurisdikcijo ljubljanskega škofa, odstopljene solnograški nadškofiji, je za župnijo Vogrče obvestilo o tem odstopu podpisal Franc Sal. Gräzhofen, c. kr. župnik.

Kakor so bile za vse župnije pliberškega okrožja prikazane tabele o gibanju prebivalstva, bo v naslednjem podan tak prikaz tudi za župnijo Vogrče:

Letnica	Communicantes	Non communicantes	Skupno faranov	Rojstva	Poroke	Smrti
1641			300			
1667			295			
1705	142	58	200	8	3	5
1710	150	50	200	9	—	7
1716			200	9	1	7
1717	150	50	200	7	1	2
1720	150	50	200	7	—	2
1721	150	50	200	1	1	7
1722	150	50	200	8	1	4
1741	253	45	298	10	2	14
1747			180	7	—	3
1752			200	17	6	2
1754	149	78	227			
1755			200	12	2	5
1759	260	54	314	7	—	4
1760	250	68	318	13	1	9
1761	240	40	280	12	—	6
1763	260	54	314	5	—	1
1764	240	50	290	8	—	3
1765	189	56	245	7	1	2
1767	212	72	284	11	—	10
1768	216	80	298	10	2	14
1769	213	62	275	9	1	4

(Dalje v prihodnji številki)

TOVARIŠKO SREČANJE ZKP:

Koroški Slovenci smo se odločili za življenje

Zveza koroških partizanov je v soboto popoldne v gostišču Wutteja-Luca v Veselah priredila tovariško srečanje medvojnih in povojnih aktivistov Osvobodilne fronte, katerega so se poleg domačih tovarišev in tovarišic udeležili tudi nekdanji partizani iz matične dežele Slovenije. Med udeleženci je predsednik ZKP Karel Prušnik-Gašper pozdravil tudi jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu Milana Šamca, predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Francija Zwitterja, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevža Grilca, bivšega generalnega konzula v Celovcu Bojana Lubeja in člana federacije SFRJ inž. Pavla Žavcerja-Matjaža iz Ljubljane.

Namen tega prvega tovariškega srečanja po drugi svetovni vojni je bil, da se po dolgih letih spet enkrat srečamo in obudimo spomine na težke in pa tudi vesele in srečne dni našega skupnega delovanja tako med vojno kakor tudi po vojni, ko smo pod vodstvom Osvobodilne fronte slovenskega naroda, nastopili duhovno preroditev v revolucionarno organizirano borbo za pravice vsega slovenskega ljudstva. Ta prijateljski sestanek naj bo odraz zvestobe našemu slovenskemu delovnemu ljudstvu in hkrati odraz naše vesti, ko je bil v najhujšem času Hitlerjevega barbarstva naš slovenski narod obsojen na smrt. Ti spomini nam dajejo voljo in ljubezen, da bomo do smrti vztrajali na barikadah za lepšo in pravičnejšo bodočnost slovenskega ljudstva, je v svojem govoru uvodoma naglasil predsednik ZKP Karel Prušnik-Gašper in nadaljeval — tovarišice in tovariši, ki ste prišli iz svobodne Slovenije in mi koroški Slovenci smo iz istega testa, katerega je zgnetla Osvobodilna fronta slovenskega naroda v šestintridesetih letih od njenega rojstva. Vi v Sloveniji že gradite socializem s samoupravnim sistemom, tako da so delavci pri vas že gospodarji svojih tovarn in obratov; mi Slovenci na Koroškem pa se borimo proti sovražnikom socializma za najosnovnejše narodne pravice, za naš jezik in za obstoj naše narodne bitnosti. Zgodovina nas je torej tudi po vojni postavila pred izvršeno dejstvo skupnega boja — vi za socializem, mi pa proti sovražniku socializma, za izvedbo člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Osvobodilna fronta nam je zapustila zlato in plemenito dediščino, da znamo ustvarjati enotnost slovenskega ljudstva v boju za svobodo in to povsod na vsem ozemlju, kjer prebivajo Slovenci, torej tudi na Koroškem in na Primorskem. Kakor med vojno tako je treba tudi danes varovati načela OF, da mobiliziramo boj proti fašizmu in za lepšo bodočnost vseh Slovencev — od katoličana do komunista, od delavca do kmeta ter delovne inteligence in slovenskega obrtnika. To je tista dediščina, katere se slovensko ljudstvo ne sme nikoli odreči, ali pa da bi jo zanemarjal. Vse kar je bilo priborjeno dobrega in koristnega za Slovence, se imamo zahvaliti tem temeljnim načelom Osvobodilne fronte. Prav zaradi tega, je poudaril tovariš Prušnik, vas je povabila Zveza koroških partizanov, ki je velika zagovornica temeljnih načel Osvobodilne fronte na avstrijskem Koroškem, da obudimo delo naše polpretekle dobe, da obudimo spomin na našo borbeno enotnost in da to enotnost utrjujemo in jo gradimo naprej. Zbrali smo se, je zaključil tovariš Prušnik svoj govor, tudi zato, da se spomnimo 500 padlih partizanov, ki počivajo na ozemlju, za katerega se še vedno moramo boriti in dokazovati, kje živijo in delajo koroški Slovenci. V okviru srečanja sta spregovorila tudi predsednik ZSO dr. Franci Zwitter in predsednik NSKS dr. Grilc Matevž, ki sta orisala trenutni položaj slovenske narodne skupnosti v trdem boju za svoj življenjski obstoj.

Iz številnih izvajanj tovarišev, ki so se oglasili k besedi, je bilo razbrati upravičeno zaskrbljenost zaradi brezbrižnosti vlade napram vedno bolj očitnemu porajanju fašistične miselnosti v Avstriji, kar se kaže tudi v tem, da vlada po 22 letih podpisa državne pogodbe še ni izpolnila obveznosti zagotovljenih v tej pogodbi, kar koroškim Slovencem narekuje še tršo in dolgotrajnejšo borbo za dosego svojih pravic. Dve tretjini južne Koroške, na kateri poleg nemških prebivalcev živi slovenski avtohtoni živelj, je z novimi uredbami obsojene na narodno smrt. Položaj koroških Slovencev je podoben tistemu v zadnji vojni, saj gre v obeh primerih za očitno likvidacijo slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Vendar koroški Slovenci smo se odločili za življenje. Slovenci smo bili edini, ki smo se na ozemlju tisočletnega rajha z orožjem borili proti fašizmu in ta neenaki boj zmagoslavno preživeli. Tudi tokrat se bomo borili tako dolgo, dokler ne bodo izpolnjene vse pravice zajamčene v avstrijski državni pogodbi.

V okviru srečanja je sodeloval tudi oktet SPD „Danica" pod vodstvom Hanzija Kežarja in s svojimi prijetnimi melodijami dal srečanju še prijetnejše obeležje. Kot nadaljna kulturna obogatitev so bile tudi recitacije tovariša Silva Ovsenka.

Vsi, ki so se udeležili tega izredno prisrčnega srečanja, so izrazili željo, da bi se še izvedla, saj so koristen prispevek k pospeševanju tradicije narodnoosvobodilnega boja med našim prebivalstvom.

Ali smo sami tatovi?

Nesramna kriminalizacija manjšinske politike in sploh koroških Slovencev ter njihovega vodstva, kakor jo vodijo in pospešujejo celo po „uradni" poti, rodi vedno nove sadove. Tako je tudi cerkvena ustanova Caritas v zvezi s svojo zbiralno akcijo očitno mislila, da smo koroški Slovenci sami tatovi. Saj je vsekakor značilno, da je na vrečkah, ki jih je razposlala za zbiranje starih oblek, poleg sicer samo nemških napisov v slovenščini dodala opozorilo: „Vsaka kraja bo od policije preganjana". Med našimi ljudmi je takšna „karakterizacija" Slovencev upravičeno izzvala veliko ogorčenje.

Končno je vodstvo koroške Caritas le čutilo potrebo, da se zaradi tega neodgovornega „spodrsljaja" oprosti. Dr. Viktor Omelko nam je poslal pismo, v katerem pravi:

Za zbirko starih oblek je Caritas razposlala rumene polivinilaste vreče. Na teh vrečah je natisnjeno tudi navodilo kako se naj zbirka izvede. Vse besedilo je v nemščini edinole stavek „Vsaka kraja bo od policije preganjana" je tudi v slovenščini. Zaradi pomanjkljivega dogovora (vreče so se tiskale izven Koroške) je prišlo tokrat žal do nam neljube sedanje rešitve za katero se opravičujemo.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost" v Pliberku prireja

14-DNEVNO LETOVANJE NA MORJU

od 14. do 28. julija 1977 v Novi Baški na otoku Krku. Prispevek za letovanje znaša 700 šilingov.

Prijave na naslov: SPD „Edinost", Joško Hudl, 9150 Vidra vas 36

Andersenove pravljice na pliberškem odru

V nedeljo 15. maja se je pliberškemu občinstvu predstavila „Grupa poetica" iz Celja z musicalom „4×4". Grupa štirih igralcev celjskega gledališča je obiskovalcem v odrski obliki predstavila štiri Andersenove pravljice, kot „Svinjski pastir", „Kakor pravi stari je zmeraj prav", „Cesarjeva nova oblačila" in „Cesarjev slavec". Gledalcem, ki so bili različnih starostnih stopenj, vse od najmlajših pa do starejših, so umetniki iz Celja bogato razdajali vso svojo umetniško spretnost v igri, petju in plesu. Neprisiljeno so privabljali glasen smeh in močan aplavz že kar med igranjem, še posebno pri „Cesarjevih novih oblačilih" in globoko, že skoraj solzno sprejemanje zadnje, najlepše pravljice „Cesarjev slavec", ki je vsebovala tudi največ življenjske in sporočilne izpovedi. Naj ne bo povedano preveč, če se napiše, da se je človek po predstavi počutil kar nekako drugačnega, sicer pa, kako tudi ne, saj je postal zopet bogatejši za en čudovito izpolnjeni večer. Še veliko in še več bi lahko napisali o predstavi in o celjskih igralcih, ki so v svojo igro vložili sebe celega, ne moremo pa napisati, in to se dogaja vedno pogosteje, da je bila dvorana nabito polna ali vsaj polna. Bila je le napol zasedena. Seveda pa moramo poudariti, da je bila tista maloštevilna publika res čudovita. Navdušeno je spremljala predstavo, jo vso sprejemala vase in jo nagrajevala z odkritim navdušenjem in glasnim dolgotrajnim aplavzom. Ob tej predstavi in tudi še o drugih, že preteklih, se poraja mnenje, da bo potrebno vzbuditi večje zanimanje in potrebo po vseh vrstah kulturne umetnosti in da, če zahtevamo od umetnika celega človeka, se mu tudi mi lahko razdamo malo, vsaj za uro in pol.

Lutkovna skupina SPD „Biserica" v Celovcu vabi vse otroke na lutkovno predstavo

„HUDOBNI GRAŠČAK"

ki bo v četrtek 19. maja 1977 ob 11.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli.

Vsi otroci prav prisrčno vabljeni!

Pobožnot po koroško

Že dolga leta je navada, da kotmirški romarji naredijo vsako leto romanje v Gospo sveto, sicer ne več peš, kot je to bilo včasih, temveč z avtomobili.

Kar pa se je zgodilo pred nedavnim v tem znanem romarskem kraju pa je žalostno in vredno največjega obsojanja.

Razumljivo je, da je duhovnik, ki je pripeljal oziroma spremljal naše romarje, v cerkvi govoril v domači slovenski govorici in da je bil obred tudi v slovenskem jeziku. To pa očitno ni ugajalo tamošnjim „vernikom", saj se je neka žena v neposredni bližini spovednice glasno obregnila, očividno je to šlo na račun duhovnika — „muß der Teifel windisch reden" in čez nekaj časa še pridjala „und jetzt noch windisch beten".

Naši romarji so bili ob takšnem pojmovanju vere in ljubezni do bližnjega upravičeno šokirani, vendar so se tolažili s tem, da ob takšnem pastirju kot je gosposvetski župnik Muchar (znan kot odkrit sovražnik Slovencev), tudi njegove ovce ne morejo biti boljše.

Obiskal nas je Koroški akademski oktet

Odlični Koroški akademski oktet, ki je znan daleč po svetu in ga dobro poznamo tudi na Koroškem, obhaja letos svojo 20-letnico obstoja. V okviru praznovanja tega jubileja je Koroški akademski oktet v nedeljo gostoval tudi na Koroškem in nam Slovencem na Koroškem izkazal posebno čast povezanosti z brati Slovenci tostran Karavank.

Prosvetaši Slovenskega prosvetnega društva „Jepa-Baško jezero" smo bili deležni posebne časti, saj je oktet poleg Sel obiskal tudi naš kraj in nam v nedeljo zvečer nudil izredno lepo pevsko doživetje.

Program koncerta je bil razdeljen na dva dela — v prvem so izvajali slovenske in slovanske pesmi, v drugem pa koroške narodne. Da je bila kakovost petja in sploh koncerta, katerega umetniški vodja je Ciril Krpač in katerega je komentiral Marjan Stare, odlična, ni treba posebej poudarjati. To je potrdila seveda tudi naša publika, ki je z navdušenim aplavzom nagrajevala pesem za pesmijo. Posebno prisrčen je bil prizor, ko je oktet našemu koroškemu skladatelju Pavlu Kernjaku, ki se je udeležil koncerta, zapel v čast njegov „Venček koroških narodnih". S to gesto se je oktet še bolj vklenil v naša srca, saj je s tem izkazal zasluženo priznanje našemu rojaku, katerega dela so danes znana po celem svetu.

Zbrano publiko in pevce okteta je v prisrčnih besedah pozdravil predsednik SPD „Jepa-Baško jezero" Janko Mikl in želel poslušalcem prijeten užitek. V zahvalo za lepo uspeli koncert je zastopnica našega društva tovarišica Urschitzeva pevcem izročila cvetje.

Ob dvajsetletnici obstoja Koroškega akademskega okteta izrekamo pevcem naše iskrene čestitke z željo, da bi še dolgo peli in razveseljevali publiko s svojim lepim in privlačnim petjem.

Kot že omenjeno je isti dan Koroški akademski oktet gostoval tudi v Selah ter sodeloval tudi na prireditvi ob 22. obletnici podpisa avstrijske državne pogodbe v Borovljah.

Klub slovenskih študentov na Dunaju vabi na

slavnostno prireditev

ob priliki 22. obletnice podpisa avstrijske državne pogodbe

v soboto 21. maja 1977 s pričetkom ob 20. uri v Audimax-u na dunajski univerzi (Dr.-Karl-Lueger-Ring 1, I. okraj).

Prireditev se bo odvijala pod motom „Za izpolnitev državne pogodbe — proti neofašizmu". Na koncertu bo svetovno znani tržaški partizanski zbor pel pesmi mednarodnega antifašističnega odpora.

Govoril bo predsednik KSŠ na Dunaju Dušan Schlapper.

Na Bledu so se srečali pisatelji iz 19 dežel

Društvo slovenskih pisateljev in Slovenski PEN center sta letos priredila deseto mednarodno srečanje pisateljev na Bledu. Teme pogovorov so bile: „Pisatelj v svetu, ki se ruši", „Pisatelj v svetu, ki se gradi" in „Pisatelj kot vez med svetovoma". To so bili naslovi, ki so na Bled privabili pisatelje iz devetnajstih dežel. Med njimi so bili tudi pisatelji iz Avstrije.

V času od preteklega četrtka do sobote, je bil hotel Golf na Bledu prizorišče zanimivih pogovorov, ki so jih sprožili zgoraj navedeni naslovi. Ob koncu je v pogovore posegel tudi naš slovenski pesnik Andrej Kokot, ki je mednarodni pisateljski zbor seznanil o položaju koroških Slovencev in tako tudi slovenskega pisatelja, ki mora živeti v svetu, kjer se nekaj ruši. Andrej Kokot je navzoče pisatelje iz Avstrije, posebno pa tiste s Koroške pozval, da s svojega vidika pripomorejo k temu, da se psihični pritisk na slovenskega človeka na Koroškem ukine in da bi zavladal tisti duh, ki je zapisan v členu sedem državne pogodbe, kjer je slovenski narodni skupnosti zagotovljena vsestranska podpora za njihov normalni razvoj.

Izvajanja Andreja Kokota so pri navzočih našla razumevanje. Le dunajska pisateljica je izjavila, da se za situacijo na Koroškem ne čuti krivo, medtem ko predstavnika Zveze koroških pisateljev (med izvajanji Kokota in drugih o tem problemu) „slučajno" nista bila v dvorani. Isto se je pred leti zgodilo tudi na pisateljskem srečanju v Portorožu, zato blejski slučaj ne more biti povsem prepričljiv in je bolj odražal slabo vest uradne Koroške pisateljske organizacije napram slovenskim pisateljem in skupnosti, ki prav te dni ponovno doživlja policijski pritisk. To je tembolj nerazumljivo, saj je eden od njiju tudi korespondent celovškega ORF-a in bi moral že zaradi tega biti tako radoveden, da bi vsaj slišal, kaj se govori o Koroški.

Vendar je odmev bil kljub temu dober in se je pisatelj in publicist dr. Nenning odločno zavzel za situacijo na Koroškem in priznal, da se kot pisatelj čuti sokrivega za položaj na Koroškem (saj se morajo pisatelji zanimati za vsak problem) in se je z izvajanji Kokota solidariziral ter slovenskim avtorjem na Koroškem — prisoten je bil tudi Valentin Polanšek — predlagal, da se doma sestanejo in pogovorijo o načinu, kako bi prispevali k zboljšanju tega položaja.

Pri tem se je treba nehote vprašati, kaj bodo storili nemški pisatelji oz. prireditelji bližnjega pisateljskega srečanja v Fresachu, če bi na primer kdo kaj spregovoril o našem problemu. In če bo od Slovencev tam kdo prisoten, bo moralno dolžan, da kaj takega stori. Če kdo drug ne, bodo vsaj odgovorni morali k izraženemu zavzeti stališče.

Kamničani gostovali v Škocijanu

Naše Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec" v Škocijanu je v soboto zvečer v farni dvorani priredilo pevski koncert na katerem so gostovali pevke in pevci Delavsko kulturno prosvetnega društva „Solidarnost" iz Kamnika. Naše prosvetno društvo že tretje leto uspešno sodeluje z njimi. Koncerti pevcev iz Škocijana v Kamniku in Kamničanov v Škocijanu so vedno velik in privlačen kulturni užitek. Ob teh izmenjavah pevske kulture se krepi poznanstvo in prijateljstvo med člani obeh društev ter spoznava kraje in navade na obeh straneh Karavank.

Spet smo bili priča izredno ubranega petja, ki so ga Kamničani izvajali v treh sestavih kot moški, ženski in mešani zbor pod vodstvom prof. V. Mihelčiča. Moški zbor, ki je briljiral po izredni dovršenosti, je zapel skupno devet pesmi, med njimi tudi pesem „Tja gor bi rad" našega koroškega skladatelja Pavla Kernjaka. Mile melodije ženskega pevskega zbora, ki je zapel kar 11 pesmi, so prijetno presenetile. Izvajanje ruske narodne pesmi „Osamljeno doni", kjer je še posebno prišel do izraza prijetni sopran mlade pevke, so naši poslušalci nagradili z dolgotrajnim aplavzom, tako da so jo pevke morale ponoviti. Za zaključek sta se oba zbora združila v mogočen mešani zbor, ki je zapel tri pesmi, med njimi Kernjakovo „Ko b' jaz vedela".

Nastop kamniških pevk in pevcev je bil vsekakor za vsakega poslušalca prijeten glasbeni dogodek. Tistim, ki so zamudili to priložnost je lahko res žal, saj so bili prikrajšani za prelep užitek.

Pevski koncert je otvoril domači pevski zbor pod vodstvom Hanzija Kežarja, navzoče poslušalce in pevce pa je pozdravil predsednik SPD „V. Poljanec" Miha Kap in želel vsem prijeten večer.

Po izvedenem pevskem nastopu je predsednik Miha Kap dragim gostom iz Kamnika izrekel sledeče besede: Čeprav je minulo že 22 let po podpisu avstrijske državne pogodbe in v zibelki slovenske kulture piha še vedno mrzli veter, sem prepričan, da tudi po najhujšem viharju nastane zatišje — in to zatišje trenutno uživamo prav sedaj, ko imamo v gosteh naše drage prijatelje „Solidarnike" iz Kamnika. Dragi gostje, je dejal predsednik, povejte v Sloveniji, da smo ponosni na prijateljstvo z vami in da srce Korotana ne bo nehalo utripati, dokler bomo gojili medsebojno prijateljstvo. V znak povezanosti, zahvale in priznanja je naše društvo predalo prof. V. Mihelčiču šopek rdečih nageljnov, predstavniku DKPD „Solidarnost" pa skromen spominček. Iz vrst kamniških pevcev je bila izražena globoka in iskrena želja, da bi končno dosegli tisti skupni cilj, o katerem je pred sto leti že zapisal veliki Prešeren — ... da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak.

Posojilnica Pliberk vabi svoje člane in poslovne prijatelje na drugi

ZADRUŽNI IZLET

ki bo na binkoštni ponedeljek, dne 30. maja, na Štajersko.
Spored izleta: ogled drevesnice na Muti, ogled tovarne umetnih gnojil v Rušah, ogled tovarne avtomobilov Maribor in ogled kmetije in razgovor z zadružniki.
Odhod iz Pliberka ob 6. uri zjutraj izpred Zadruge v Pliberku (pristop možen tudi v Šmihelu, Blatu, Nonči vasi, Dobu in na meji na Holmecu). Povratek preko Celja in Velenja okoli 20. ure. Stroški vožnje in kosila znašajo 160 šilingov.
Prijave sprejema Posojilnica Pliberk (tel. 25 83, izven službenega časa 21 30).

Pismo pripadnikom slovenske mladine,

ki jih hočejo postaviti pred sodišče zaradi akcij proti ugotavljanju manjšine

Dragi prijatelji!

Približno dvesto navzočih na prireditvi MLS, študentske organizacije Komunistične zveze Avstrije (KB) na Dunaju, 10. maja v študentskem domu Vindobona, kjer je bil predvajan film „Samorastniki" slovenskega revolucionarja in pisatelja Prežihovega Voranca, vam izražajo svojo solidarnost z vašim bojem za pravice koroških Slovencev. Popolnoma stojimo za vami in za aktivitetami, zaradi katerih vas hočejo postaviti pred sodišče. Najostreje obsojamo procese, s katerimi vas hočejo ožigosati kot kriminalce, ker se borite za vaše pravice, procese, s katerimi hočejo izvajati pritisk na vse Slovence in njihovi organizaciji. Zahtevamo od vlade in ministra za pravosodstvo, da se obtožbe proti vam takoj vzamejo nazaj.

Nadalje bomo podpirali vašo borbo, ki jo smatramo tudi za našo lastno. Pošiljamo vam prisrčne in borbene pozdrave! (sprejeto enoglasno z aplavzom)

Bergwacht-tajna policija?

Da nas tajna policija zasleduje in nadzira ni nič posebnega na Koroškem. Da pa tudi takoimenovana „Gorska straža" (Bergwacht) stika in voha za koroškimi Slovenci je sramotno in obsojanja vredno.

Zveza koroških partizanov je zadnjo soboto vabila na prireditev — tovariško srečanje — v Vesele. Očividno se je „Bergwacht" za to priložnost dobro pripravila. V službenem avtomobilu koroške registracije številka 80 063 in opremljena z daljnogledi, fotoaparati in kamerami je njih „vestni stražar" pridno zapisoval avtomobilske številke vseh tistih, ki so prišli na prireditev.

Čudna naloga teh „stražarjev", ki nas še danes smatrajo za politično divjad in z daljnogledi nadzirajo naše pri oblasteh prijavljene prireditve. Takšna nizkotna špijoniranja za nami ponovno dokazujejo, da večno včerajšnji ne morejo pozabiti poslanstva, ki jim je bilo naloženo v tistih letih, ko je na mestu Avstrije bilo na zemljevidu Evrope zapisano — Ostmark.

Koroški Slovenci smo vohljanja, policijskega zasledovanja in strahovanja navajeni, da pa se v to nizkotno delo vključuje, za plemenitejše namene ustvarjena „Gorska straža", ki naj bi lepo naravo varovala pred poginom, je pa gorostasno in vredno najstrožjega obsojanja. Vsakega ljubitelja narave zlasti planince mora biti v dno srca sram, da takšni elementi onečaščajo poslanstvo te drugje v svetu tako koristne in plemenite mednarodne ustanove.

V A B I L O

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu prisrčno vabi na

jubilejno šolsko akademijo

ki bo v nedeljo 22. maja 1977 ob 14.30 uri v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.
Slovenska gimnazija praznuje 20-letnico svojega obstoja v znamenju zbližanja narodov pod naslovom:

20 let slovenske gimnazije

„DOMOVINA, PODAJ MI ROKO ..." (Oton Župančič)

„IHR SEID EIN TEIL DIESES LANDES ..." (F. J. Perkonig)

Na sporedu so pevske in instrumentalne točke in recitacije s primerno spremno besedo, nadalje telovaden nastop in ritmična gimnastika.
V prostorih pred dvorano bodo dijaki razstavljali svoja likovna in ročna dela.
Svetujemo in prosimo, da si vstopnice pravočasno preskrbite v pisarni Zvezne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Začetek gradnje elektrarne ob Aninem mostu

Prejšnji petek 13. maja je bila ob Aninem mostu v Podjuni velika slovesnost — izvedli so takoimenovani „urez z lopato" za novo elektrarno na Dravi. Te slovesnosti so se poleg graditeljev Avstrijskih dravskih elektrarn in številnih domačinov udeležili tudi deželni glavar Leopold Wagner, predstavniki javnega življenja in zastopniki sosednjih dravskih elektrarn iz Slovenije.

To bo zadnja elektrarna v vrsti elektrarn na Dravi med Beljakom in avstrijsko-jugoslovansko državno mejo, poleg tega bo le-ta tudi po zmogljivosti največja. V zvezi z gradnjo elektrarne je bil zgrajen nov most, ki bo po štirih letih, ko bo dograjena elektrarna, prešel v last dežele, nadaljna pridobitev za prebivalstvo bo kopališče, ki bo nastalo pri Linsendorfu.

Višina padca vode največje elektrarne na Dravi bo znašala 25 m, njena zmogljivost pa bo znašala 89 tisoč kilovatov. Čeprav bo nova elektrarna največja na Dravi, bo kljub temu dirigirana z elektrarne v Bistrici v Rožu. Zanimivo pri tej bodoči elektrarni je, da je množina toka že rezervirana za dve veliki podjetji in sicer ena polovica za Avstrijske državne železnice, druga polovica pa za KELAG. Tako bo 1. junija 1981 šel v pogon prvi generator za Avstrijske državne železnice, drugi pa 1. decembra istega leta za KELAG.

Novo jezero, ki bo nastalo za jezom bo dolgo okrog 20 kilometrov in bo imelo 4,5 km² površine, to pomeni, da bo novo umetno jezero po površini za Bistriškim jezerom drugo največje na odseku srednje in spodnje Drave.

Ko že omenjamo spodnjo in srednjo Dravo, katerih izgradnja bo zaključena z dogradnjo elektrarne ob Aninem mostu pa se Avstrijske dravske elektrarne že pripravljajo za izgradnjo nadaljnjih petih elektrarn v okviru zgornje Drave, med Beljakom in Spittalom. Nameravani projekt je prvotno med kmeti izzval veliko vznemirjenje, ker so prizadeti kmetje bili mnenja, da bodo zgubili velike površine svoje zemlje. Šele ko so jih zastopniki ADE podrobneje seznanili je ta napetost popustila in se umaknila novim težavam ki se kažejo na obzorju, saj gre tokrat za izgradnjo avto ceste skozi Dravsko dolino, kjer bodo spet kmetje morali odstopiti svojo zemljo.

Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem vabi na

2. REDNI OBČNI ZBOR

ki bo v nedeljo 22. maja 1977 ob 10. uri dopoldne (po maši) pri Kovaču na Obirskem.
Po občnem zboru, na katerega ste vsi prisrčno vabljeni, bo Slovenska prosvetna zveza predvajala še slovenski barvni film.

KURENT

STARODAVNA PRIPOVEDKA

„Odkod prihajaš in kam si se nameril? Ali si vinski sin hlapca in dekle, v svet poslan za božjo srečo? Ali si kajžarjev sin, materin edinec, v črno šolo obsojen, med krivičnike in rabeljne? Ali pa nisi videl ne očeta, ne matere, na to cesto postavljen, kakor kamen in kakor z veje list? — Kdorkoli, Bog ti bo milosten; ob prvi uri ti je križ naložil, ob zadnji ti ga bo odvzel!"

Nebo se je zvedrilo, Kurent je šel, kamor je pot držala. Klanci so bili zmerom bolj strmi in kameniti, holmi zmerom višji; globeli so se ožile in stiskale, komaj še je bilo prostora za potok in stezo. Ko je stal Kurent na najvišjem hribu, je zaukal od radosti. Tik pod njim strme rebri, črne globeli; vsenaokoli šumeči, rumeni gozdovi, daleč pod svetlim nebom ravan brez konca; srebrna megla je puhtela iz nje naravnost proti nebu, kakor sveta Abelnova daritev. Zemlja je prepevala, zamaknjena sama v svojo lepoto.

„Tod bodo živeli veseli ljudje!" je vzkliknil Kurent; sladak spomin je spreletel njegovo srce ...

Šel je dalje, kakor je držala kamenita pot.

Komaj pa je dobro stopil, se mu je zazdelo, da so se zaprla vrata za paradižem in da je prišel v deželo bridkosti. Sam ni vedel, kedaj je ugasnila nebeška luč; nebo se je omračilo, ko sonce še ni bilo za hribom.

Kurent se je ozrl in strah ga je bilo vsega, kar je videl.

Pokrajina pred njim je bila črna in žalostna. Kurent je rekel: „Tukaj je Bog zaprl dlan, ko je trosil svoj blagoslov!"

Črno blato je ležalo na cestah, črn prah na polju, na vaseh; črne so bile vode, črno je bilo nebo. Oblak je visel nad pokrajino in se ni ganil; ne veter ga ni razmaknil, ne sonce ga ni raztopilo.

„Kje so domovi, kje so vrtovi, kje so veseli ljudje?"

Strmel je Kurent in se je čudil; najbolj se je čudil, da še cerkve ni ugledal, niti kapelice, kakor se je oziral. Le tam daleč, skoraj že tik neba, se je belilo na holmu, zamolklo je vzdihovalo iz večerne daljave.

„Otroci, ljubi moji, sirotni, kam ste se razbegnili, kod nosite svoj križ?"

Tako je vzdihovalo.

Kurent je ugledal vas pod seboj; vila se je skozi vso široko zaseko, dolga je bila, da ji ni videl kraja. Hiše, temne in mrke, so se vrstile brez konca.

„Komaj plohi bi pobegnil pod tako streho!" je rekel Kurent. „Spal ne bi tam, sanjal ne bi, tudi ne kosil in večerjal; kaj šele, da bi praznoval ter prižigal božično luč!"

Niso bili domovi tam, temveč kamen je bil ob kamnu — kantoni kraj cesarske ceste, križi na grobovih. Grenko bi bilo živeti pod tako streho, grenkejše umreti. Ni bilo ne jablan, ne orehov, da bi prikrivali to žalost; na oknih ni bilo ne rožmarina, ne nageljnov.

Kurent je stal na klancu.

„Ali ste pomrli vsi, ki ste hodili tod, ali pa vas je Bog do črnih tal ponižal, da vas poviša do nebes?"

Ko je stopil na cesto, se mu je do gležnjev pogreznila noga v črno blato. Od blizu je videl puste domove, prazni so bili, neprijazni; slepo in topo so gledala okna; na tistem zidu, od tujih rok postavljenem, ni bilo ne spomina, ne ljubezni.

Še Kurentu samemu, botru vsega veselja, je segla v srce bridkost.

„Hudo je človeku, če vidi žalost tako veliko, da še na svojo ne pomisli več!"

Tako je rekel Kurent.

In šel je, da bi videl ljudi, od bridkosti potrte, veselja željne.

Človek mu je prišel naproti, ki ni bil ne otrok ne starec. Siv in vel je bil njegov obraz; leta niso bila zapisana na njem, pač pa je bilo zapisano trdo trpljenje. Opotekal se je ter spotikal, ob zgodnjem mraku že pijan; kuštravi lasje so mu viseli na čelo, klobuk je bil izgubil, obleka je bila povaljana. Z obema rokama je mahal in je govoril naglas.

„Pa kaj se ježiš, pa kaj da bi ne pil, kaj da ne bi vsega zapil? Ljuba duša, privošči mi žganja, še sam ga pij! Za koga bi stiskal? Povej po pravici! Na jih, te groše, le varno jih spravi, pa razodeni, kaj da boš z njimi! Kdo bo odrešen — ti, ali jaz, ali najini otroci? Kdo bo oblečen, kdo bo nasičen? Ljuba duša, nič ne jokaj — kdor je obsojen, bo obešen, pa mir besedi! Kadar bom rdeče pljunil, takrat bom odrešen — sodba je taka! Le daj jih, te groše, le sem jih daj; naroči, nalij! Kdor bo legel nocoj, bo jutri počival ta dolgi počitek, odahnil si bo na vekomaj! — Privošči mi žganja, ljuba duša, privošči počitka!"

Kurent je poslušal to žalostno pridigo; zazibal je gosli, vzdignil je lok. Pesem je zapela preko črne doline.

Pijanec je obstrmel, nato je zavrisnil od radosti in je zaplesal. Ne on sam; prišli so, Bog sam vedi odkod, kakor krti izpod krtin in komaj je Kurent zagodel, je vodil procesijo.

Bila je procesija, kakor je Kurent še nikoli ni videl. Strašna bi bila ob belem dnevu, strašnejša je bila v mraku, pod nizkim, temnim nebom. Ali so se bili izkopali iz zemlje, pa se jih je še držala črna prst na licih, na rokah, na obleki? Ali so grešniki, na smrt obsojeni, preglodali železne verige ter planili na cesto, da plešejo v blatu, svobode pijani?

„Zagodi nam, Kurent, upijani nas žejne, veselja daj žalostnim!"

Kurent je godel in je šel pred njimi. Prišli so do hiše velike in mogočne; vrt je bil pred njo, drevje pa je bilo pritlikavo in golo, ne dalo bi sence ne za dlan.

Stopil je v hišo evangelist veselja. Težka, strupena soparica mu je bušnila v obraz, njemu, Kurentu, ki je bil vajen svatb in sedmin.

Ozrl se je in je rekel:

„Ne duh življenja, duh smrti je tukaj!"

Prostorna je bila izba, in za prvo še druga, za drugo še

„V tvojih letih sem bila jaz čisto drugačna"

Nasprotje in nerazumevanje med generacijami je staro, kot je stara zemlja, in v koreninah ga najbrž tudi mi ne bomo spremenili. Vselej bodo najbrž mame razlagale otrokom: „V tvojih letih sem bila jaz čisto drugačna" in oče bo pri tem zabrundal v enakem molu. In vselej bodo najbrž otroci pri tem zabrusili nazaj: „Oh, mama, pa ti ničesar ne razumeš," tako kot smo zabrusili tudi mi svojim mamam in kot zabrusijo zdaj naši otroci nam.

Pogosto prisluhnem, kadar se starejši menijo o mlajših. Pravzaprav jim redko pripišejo kaj v resnici dobrega. V večini primerov tarnajo nekako tako :

- *Predobro jim je.*
- *Presiti so vsega, sploh ne vedo več, kaj bi radi.*
- *Z nobeno rečjo jih več ne razveseliš.*
- *Nobenih idealov nimajo več v sebi, za noben velik cilj jih ne moreš več navdušiti. Samo potrošništvo, sam materializem!*
- *Grobi so, egocentrični in egoistični. Povsod vidijo samo sebe in svoje koristi.*

In ko takole prisluškujem jadikovanju starejših, se neredko zasačim pri misli: Pa kakšni so v resnici ti naši mladi, ta generacija, ki nam odrašča pred očmi? In moramo si priznati, da si ne znam odgovoriti, da jo tudi jaz premalo poznam.

Nedvomno je drugačna od nas. Pečat ji je dal deloma čas, v katerem poganja, deloma mi, ki smo vselej želeli, da bi bilo „našim otrokom lepše kot nam", in smo zato vzgajali tu in tam tudi narobe. Z razvajanjem.

Pri tem, ko so ti mladi drugačni, pa seveda sploh ne moremo trditi, da so „slabši" od nas. Drugače se odzivajo na okolje, kot smo to nekoč delali mi, tudi mnogo neposrednejši so od nas in manj zaviti. Stvarni. In zelo kritični, predvsem do starejših. Marsikaj vidijo, marsikaj opazijo. Skoraj nobena naša dvoličnost jim ne uide, z nenavadnim instinktom pri priči dojamejo razkorak med našimi besedami in našimi dejanji.

Kaj vse drugo so še, predvsem dobro, a tudi slabše in slabo, pa mi, starejši, navadno, žal, ne vemo. Tako slabo jih poznamo, te naše mlade, da bi se morali nad tem čim prej zamisliti. Odkupujemo se z denarjem, odkupujemo se z drugimi gmotnimi dobrinami vseh vrst, s katerimi jih zasipamo, namesto da bi čim večkrat sedli k njim, jim pogledali v oči in se z njimi odkrito in brez predsodkov pogovarjali. Da bi jih spoznavali po koščih, v situacijah, da bi si iz drobnih naključnih opažanj in spoznanj lahko lepega dne zgradili boljšo, bolj objektivno in resnično podobo generacije, ki nam odrašča.

Tedaj bi najbrž ugotovili, da smo jih pogosto obsojali pavšalno, na pamet in krivično, da smo jih na silo tlačili v kalupe svojih zasebnih pogledov in pogosto že preživelih vrednot in da jim nismo ne znali ne mogli priznati vsega tistega bogastva, ki je skrito tako rekoč v slehernem med njimi.

Da, nasprotje med generacijami je staro, a nobenega razloga ni, da bi ga pestovali še naprej. Pognalo je v drugačnih časih, kot so naši, in pestovala ga je drugačna klima, kot je naš današnji svet. Da bi ga prerasli, potrebujemo v prvi vrsti nekaj, kar si tako neradi vzamemo.

Časa za naše otroke. Časa za našo mladino. Ukvarjanje z njo. Življenje z njo, ne le ob njej.

Na spomladanski piknik

Večina piknikarjev tik pred odhodom oddirja v najbližnjo trgovino, prejadra police, nabere nekaj konzerv, delikates, sladkarij, se slučajno spomni še na sadje, obvezno pa se dalj časa zadrži ob policah, kjer se vrstijo alkoholne pijače. Marsikje brez litra pelinkovca, konjaka ali ruma sploh ni piknika.

Zdravniški nasvet nasprotuje tudi taki izbiri in postavlja precej drugačna pravila. Malice v naravi naj bi bile predvsem lahke in hitro prebavljive, vse pijače osvežujoče, vitamini in zelenjava morajo zasesti polovico košare. Maščoba, sol in alkohol nimajo vstopa! Zato morajo ostati doma surovo maslo, kuhana ali pečena slanina, marinirane ribe v olju — hitro se kvari tudi sveže ribje meso — črtati je treba slane prekajene mesne izdelke, majonezne solate, kanglo s fižolom v zrnju in brez milosti vse žgane pijače. Otrokom okvarijo tek sladkarije, posebno čokolada, pretirano sladke tekočine pa povečujejo žejo.

Rajši začnimo naštevati stvari s pravilnega konca!

JEDAČE, A NE PRETEŽKE

Perutnine imamo vedno dovolj na voljo, lahko jo spečemo doma, lahko zunaj. Pljučna pečenka, telečje stegno, nemastna svinina, jetra, vse to je primerno za mešano meso na žaru. Najbolj je priljubljena peka čevapčičev, komur pa ni za igračkanje z ražnjem, lahko zmleto meso odišavi, oblikuje v podolžno štruco, porine vanjo z vsake strani po eno trdo kuhano olupljeno jajce in speče v aluminijasti foliji že doma. Mesa ne odvijamo, saj je v foliji primerno za transport.

Tudi nadevani zrezki ali rolade, ki jih pripravljajo mesarji, so v foliji pečene prijetna sprememba na izletu.

Glavna dopolnitev k mesu je raznovrstna zelenjava. Ko še primanjkuje sveže, si pomagamo z vloženo, čez poletje in tja do pozne jeseni pa kar pozabimo na konzervirano in ponujamo vsak dan sproti nabrane vitamine. Dobro oprana zelenjava, cela ali narezana na primerne kose, je najokusnejša, če jo jemo z roko. Izredno pikantna je lahko dušena in močno shlajena zelenjava. Pečena paprika v olju s sesekljanim zelenim potrošiljem in česnom je za vsak okus. Z njo uspešno tekmujejo jajčevci, prepolovljeni in v pečici pečeni, z dodatkom začimb. Včasih se obnesejo mešanice. Paradižnik, paprika, jajčevci, začinjeni, zmehčani, so ena od najpogostejših in zares dobrih.

PIJAČE, A NE ALKOHOLNE

In kaj nam je dovoljeno piti? Če mora stati ob kosilu kozarec vina, potem izberimo steklenico lahkega belega ali rdečega za odrasle, jabolčni ali grozdni sok za otroke. Še boljše pa je, če alkoholno in brezalkoholno pijačo zamenjamo z ohlajenim čajem ali steklenico slatine z bogatim tušem limone. Limone morajo imeti v košari stalno bivališče. Prava kava ostane vroča ali ledeno mrzla v termovki.

Kot poobedek vsekakor sledi sadje ali ne pretirano sladki kompoti, med njimi zlasti ananasov.

Če ne moremo zaključiti obroka brez sladice, potem tudi to pripravimo s sadjem. V kvadrate ali rombe narezani koščki se dajo lepše zložiti v škatlo, se ne drobijo in ne mečkajo. Čez noč naj stojijo v hladilniku. Torte, s smetano obrizgane rezine ali penaste kreme pa slabo prenašajo vročino in vožnjo.

In zdaj: prav dober tek v mili zeleni naravi!

M. P.

Drobni nasveti

- Če niste prepričane, ali katera srajc, bluz, oblek ne pušča barve, je nikar ne perite obenem z drugim perilom. Raje jo prej preizkusite: v vreli vodi raztopite detergent. Košček blaga take obleke namočite v toplo vodo z detergentom. (Če nimate ostanka istega blaga, tedaj namočite v raztopino manj viden del bluze ali obleke). Če se bo voda obarvala, tega kosa perila torej ne perite z ostalim.
- Luknjice na pohištvu, ki jih je napravil lesni črv, zamašite z voskom za čiščenje parketa, ki vsebuje terpentin. Črv bo poginil.
- Kljuke ne bodo zarjavele, če jih od časa do časa namažete z nekaj kapljicami olivnega olja.
- Manjše RJASTE MADEŽE odstranimo z mešanico soli in limoninega soka.

Krči v nogah

Krči v nogah oziroma spodnjih okončinah so večinoma simptom — bolezenski znak cirkulacijskih motenj in to v odvodnem — arterialnem, ali dovodnem — venoznem ožilju. Krči in bolečine ponoči v mirovanju kot jih vi opisujete so značilni za varice — krčne žile, medtem ko pa so krči in bolečine, ki se pojavijo po naporu — hoji odraz motene cirkulacije v arterialnem ožilju.

Več kot 20 odstokov ljudi boluje za krčnimi žilami, ženske dvakrat pogosteje kot moški in to v najbolj aktivni življenjski dobi, kar predstavlja nemalokrat za družbo velik finančni izdatek (izpad na delovnem mestu, zdravljenje itd.).

Glavni razlog za razvoj krčnih žil so: podedovana slabost vezivnega tkiva (venozne stene se zaradi okvarjenih zaklopk in zastopa krvi razširijo), ter drugi zunanji faktorji (stoječ naporen poklic, nosečnost, težka bolezenska stanja, tumorji itd.). Krčne žile niso samo estetska (lepotna) napaka ženskih nog, ampak lahko v svojem razvoju nezdravljene pripeljejo do varikoznega sindroma in težkih komplikacij:

— otekanje nog — „težke noge"
— flebitisi in tromboze — vnetja žil
— celulitisi — vnetje podkožnega tkiva „vroča koža"
— ekcemska vnetja kože — „srbeča koža"
— atrofija in hiperpigmentacija kože — „nežna rjavo-marogasta koža"
— ruptura varic — „krvaveče žile"
— ulkusi — „odprte noge"

Zdravljenje varic in njih komplikacij je: konzervativno in operativno ter kombinirano. Najboljša je preventiva, pravilen izbor poklica, pravočasno zdravljenje, pravilen počitek, nošnja elastičnih nogavic itd., sicer pa je pravilen izbor zdravljenja najbolje prepustiti svojemu zdravniku, ki skupno z žilnim kirurgom po predhodnem testiranju ožilja izbere in odloči najboljši terapevtski program. Konzervativni načini zdravljenja so sklerozantne injekcije, ki „zaprejo" razširjene varice, običajno je potrebno nekaj zaporednih injekcij v določenih časovnih razdobjih, kompresivno povijanje z elastičnim povojem oz. nošnja elastičnih nogavic. Poznamo tudi več medikamentov, ki tonizirajo venozno steno, ter razna mazila.

V primeru, ko so močneje okvarjene zaklopke v glavnih zbiralnih venah pa lahko edino efektno pomaga pravilno in pravočasno izvedena operacija (odstranitev okvarjenih ven). S to operacijo dosežemo, da se zgoraj opisane komplikacije ne pojavijo (preventivni stripping), če pa so že komplikacije nastopile, pa se po operaciji ne pojavijo več.

---

tretja; strop je bil nizek in črn, rdeča svetilka je visela od njega, ali svetila je komaj, da se je lice razločilo od lica. Vsi obrazi so bili bledi, pod dremotno svetilko še bledejši in bolnejši.

Obraz do obraza, telo do telesa; materam in sestram v naročju so sedeli otroci; bledi in postarni so bili, gledali so stekleno in pili so žganje.

Kurent je zatisnil oči in je zagodel pesem tako veselo, da je vztrepetal sam težki, strupeni vzduh, kakor da je bela roka mahnila vanj. Krik je planil iz vseh trudnih, ožganih grl, da se je stresel črni strop.

„Zagodi nam, Kurent, veselja nam daj!"

Kurent je stopil na klop, kakor se spodobi godcu, in je pogledal na blede grešnice; pogledal je in zazdelo se mu je, da se je celo zaspana svetilka sama vzdramila ter se začudila.

Grešniki na smrt obsojeni so se bili nenadoma preoblekli v razuzdane, pijane svate. Nič več vdanosti v očeh, nič več bridkosti; ogenj je gorel v njih, planil je siloma izpod težkega pepela; na sivih licih so se prikazale rdeče kaplje, kakor rane od noža. Vsa gneča, sama v sebe zagozdena, se je sukala v jadrnem plesu; vseh sto potnih, vročih teles je bilo eno samo telo, ki se je sukalo v črnem kolobarju hropeč in vriskajoč. Tam se je zasvetil obraz pod rdečo svetilko, dolg obraz, napol že mrtev; prikazala se je roka, rumena in koščena — čegav je obraz , čegava je roka? Kdo bi razločil!

„Zagodi nam, Kurent, to noč! Oj bodi nam poslednja noč!"

Godel je pesem najbolj veselo.

„Bridkost najgloblja, darost najvišja! Bodi vam, kakor veleva ukaz!"

Zgrudil se je eden vznak, drugi se je zgrudil na obraz, tretji pošev. Gneča je plesala po razlitem žganju in po truplih.

Takrat se je prikazalo dekle pred Kurentovimi očmi. Majhna je bila in tenka, lica so bila ozka in bela, v očeh pa se je svetil ogenj iz nebes. Stopila je predenj, stopila je k njemu, okoli vratu se ga je oklenila.

„Kedaj sem te videl in kje, kedaj sem te ljubil?" je pomislil Kurent. „Ali v življenju, pa v katerem življenju, ali v sanjah, v katerih sanjah?"

Oklenila se ga je okoli vratu, rekla je in je prosila:

„Kako je sladka tvoja pesem! Nisem je slišala nikoli do nocoj, le moje žalostno srce jo je občutilo! Ti pa si prišel in si zapel in si rekel: Pojdi z menoj, pri meni je veselje! S teboj pojdem, kamorkoli drži tvoja pot!"

Kurent je nagnil glavo; prešerno pesem so prepevale gosli.

Ona je prosila.

„Prijazno me poglej, lepo se mi nasmej! Prišel si kakor božja luč v ta neblagoslovljeni kraj, v to moje grenko življenje. Grenkoba je, oj, od začetka do konca, umrla sem, glej, še predno sem živela! Črni prah je moj kruh, črni prah moje delo, črni prah moje veselje in moja mladost in moja ljubezen. Kadar sem jokala, sem mislila nate — zdaj pa si prišel! Ne hodi več od mene, in če pojdeš, te primem za roko in te ne izpustim!"

Tako je prosila; njene besede so bile kakor tista vesela, v nebesa koprneča pesem, ki so jo prepevale Kurentove gosli.

Takrat se je opletel ob zidu sajast fant, zgrabil je dekleta okoli pasu in je planil v gnečo. Kurent se je ozrl za njo in je videl, da se je utopila kakor svetla kaplja v lužo. Gneča se je sukala, zibala se je in majala, eno samo pijano telo.

Ko je odbila polnoč, je Kurentova pesem nenadoma umolknila; tišina, strašnejša od smrti, je udarila v izbo. Gneča je vztrepetala, sunkoma je omahnila ter se zgrudila. Kakor so bili objeti, tako so padli, vprek drug preko drugega. Kurent je pogledal nanje in bilo mu je, da je stopil med mrliče, ki jih je bila kuga vzela in so jih pometali v smrdečo, strupeno jamo. V nobenem licu ni bilo krvi, nobena roka se ni genila; izpod trepalnic so belo strmele oči, usta so bila odprta, pa še hropela niso. Nad njimi je umirala rdeča, sajasta luč.

Stopil je mednje in groza ga je bilo; njega je bilo groza, ki se še smrti ni bal.

Starec sivolasec je ležal pod njim; glava mu je počivala na blatnih sosedovih čevljih. Kurent se je sklonil do njega; brezzoba usta so bila na široko odprta, ena sama kost je bil obraz.

„Ali si mislil na svojo mladost, na kmečki dom in na svetlo polje, ko si mojo pesem slišal?" je rekel Kurent. „Nič nisi mislil! Tako malo, kakor lepi konj, tvoj tovariš-suženj pod zemljo; in tako malo, kakor slepi osel, ki vleče vodo iz vodnjaka in bo vlekel, dokler uklenjen ne pogine. Prepeval si, da bi prekričal svojo bridkost — kako boš jutri prepeval, ko boš vlekel svojo verigo? — Bog ti bodi vsaj toliko milosten kakor slepemu konju — dodeli ti ovsa na stare dni!"

Še nižje se je sklonil, da bi razločil culo, ki je ležala kraj mize v luži razlitega žganja. Tista cula je bil otrok; njegova lica, siva in starikava, so bila mokra od žganja, svetli lasje so se mu prijemali na čelu in so zakrivali oči; s tankima, otroškima rokama je tiščal steklenico k prsim.

Kurent mu je položil glavo na prsi ženske, ki je ležala poleg, pogladil mu je mokre lase raz oči.

„Kaj bi te vprašal, dete, kdo si? Iz bridkosti za bridkost porojeno! Ali rudnik ali fabrika — suženjstvo bo tvoj delež do konca dni! V ječi rojeno, ječe vajeno, ne boš videlo sonca; komaj še, da boš zakoprnelo po soncu, pa zatopilo to nespametno koprnenje v vriskanju in žganju. — Bog se usmili tebe in tistih, ki so te obsodili!"

Čez trupla je stopal Kurent; nobeno truplo pa se ni zgenilo, ko je šel upognjen, gosli v roki, šel čez noge, čez prsi in čez obraz, kakor po tramovih trhlega mosta.

„Vajeni so!" je rekel Kurent. „Vajeni so podkovanih podplatov na svojih prsih!"

Prišel je do onihdveh. Tesno objeta sta ležala v črni mlaki, glavo ob glavi, roko ob roki. Sajasti fant je bil v obraz teman in zabuhel, obrvi je mršil, kakor da je v sanjah že gledal svoj sužni dan. Njena glava je slonela ob njegovih prsih. Dolge, temne trepalnice njenih oči so ležale na ozkih licih, ustnice, tenke in od strupa ožgane, so se držale na jok.

Kurent se je do kolena sklonil in jo je pobožal po tistih ozkih licih.

(Dalje v prihodnji številki)

8. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

AVGUŠTIN MALLE - TEODOR DOMEJ

Slovensko izobraženstvo na Koroškem in protislovensko delovanje

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

V strategiji protislovenskega delovanja je ta teorija imela in ima še danes svojo kratkoročno in dolgoročno vlogo. Najprej naj bi z njo nevtralizirali gibanje za narodnostne pravice tako, da bi prišlo do nasprotovanja že med Slovenci samimi, potem naj bi prišlo do umetne ločnice med Slovenci na Koroškem in matičnim narodom, v končni fazi pa naj bi kulturno, jezikovno in sploh narodnostno uničila Slovence na Koroškem.

Ena izmed tez v koroškem političnem življenju, ki je nastala tudi že v dobi prvih začetkov slovenskega političnega življenja na Koroškem in se je ohranila do danes, je tista, ki pravi, da slovenski izobraženci netijo narodnostni nemir. V glavnem ima isti namen. Z njeno pomočjo naj bi se zabil klin v narodnostno skupnost.

V času, ki ga bomo sedaj površno osvetlili, se vladajoči niso dostikaj brigali za prefinjeno taktiko, ampak so bolj zaupali v učinek vsestranskega terorja. Vendar sta se v tej ali oni obliki kljub temu obe omenjeni teoriji ohranili pri življenju.

Pritisk na manjšino se je na Koroškem stopnjeval vedno v okviru možnega in tudi v načinu in obsegu pritiska naletimo na zgodovinskemu obdobju prilagojene oblike.

Obdobje nacionalsocializma v Avstriji — bolje rečeno v nemškem rajhu — je pa vsekakor najbolj polno vseh mogočih oblik individualnega in kolektivnega zatiranja.

Strategija totalitarnega fašističnega režima je bila v tem, da ustvari s pomočjo blodnih predstav in predsodkov o večvrednosti takoimenovane arijske rase in manjvrednosti in škodljivosti vseh drugih znotraj države v bistvu sicer inferiornega sovražnika, čigar moč in vpliv sta se na razne načine prikazovala kot izredno velika in nevarna, ki pa sta bila v resnici taka, da po prepričanju vladajočih od njega ni bilo treba pričakovati izrednega upora. Posebej še uspeh obetajoča je bila propaganda tedaj, če se je notranjega sovražnika povezoval z dozdevnim zunanjim.

Teorija o manjvrednosti drugih narodov je imela namen, da se z njeno pomočjo prikaže izkoriščevalne ukrepe proti celim narodom za nekaj povsem naravnega.

V prvo kategorijo moramo šteti Žide, v drugo predvsem Poljake in druge slovanske narode, ki so živeli na področjih, ki so jih Nemci zasedli.

Na Koroškem je pritisk na pripadnike slovenske manjšine stopnjeval do tolikšne mere, da ni bilo več nikogar, ki ne bi bil ogrožen in prizadet. V tem času so prišli do veljave vsi načrti, ki jih je bodisi sama napravila koroška nemškonacionalistična struja, združena v Heimatbundu, nasledniku Heimatdinesta (in prav tako njegovemu predhodniku), bodisi po načrtih nacionalsocialističnih teoretikov nasilja prilogodila koroškim razmeram.

Kako zelo nosijo ukrepi proti koroškim Slovencem pristni koroški pečat, vidimo že na nad tisoč člani. V svojem bistvu pomeni to pojmovanju manjšinskega vprašanja; tudi v času nemškega fašizma pri nas so ga imenovali „koroško vprašanje" — „Kärntner Frage".

Kako zelo so se zdeli koroški strokovnjaki kvalificirani za raznarodovanje in genocid, se vidi na tem, da so na povelje stranke in njenih ustanov delovali na vidnih in odgovornih položajih v zasedenih področjih Slovenije.

Nemškonacionalistična organizacija Kärntner Heimatbund, idejni naslednik in tudi predhodnik Kärntner Heimatdiensta, je imel v letu 1938 ugodno startno pozicijo. Pridobil si jo je s tem, da je pred priključitvijo Avstrije k Nemčiji dal nacionalsocialistični nemški delavski stranki manevrski prostor.

Ugotoviti je treba, da je jedro koroških nacistov od vsega začetka hvaležno sprejelo možnosti, ki jim jih je nudil za zaostritev protislovenskega delovanja nacistični režim.

Diktatura nacionalnega socializma je že sama po sebi dajala domala nepregledno število možnosti političnega zasledovanja pravih in domnevnih nasprotnikov. Na Koroškem je bila ta količina še pomnožena in izgrajena z izkušnjami, ki so si jih v desetletjih protislovenskega delovanja pridobili organizirani nasprotniki koroških Slovencev. Uničevanje slovenske kulture, uničevanje slovenskega družbenega življenja, spreminjanje zunanjega videza dežele ima tudi na Koroškem mnogo pojavnih oblik.

Od dneva priključitve Avstrije k nemškemu rajhu je bilo udejstvovanje bodisi na kulturnem bodisi gospodarskem področju več kot močno otežkočeno. Vrhu tega so novi oblastniki slovenski jezik popolnoma izrinili iz šol. Važno vlogo pri ponemčevanju predšolskih otrok so dobili številni novoustanovljeni otroški vrtci. Ni treba posebej poudarjati, da je postal pritisk na starše, da bi govorili z otroki samo nemško, še večji.

Hkrati pa se je začelo tudi zasledovanje posameznikov. Že leta 1938 je na posledicah zapora umrl na primer bivši slovenski poslanec v koroškem deželnem zboru Vinko Poljanec.

Z napadom Hitlerjeve Nemčije na Jugoslavijo je bilo konec tudi tistih oblik organizirane slovenske dejavnosti, ki je životarila od marca leta 1938 naprej. Na mah so bile prepovedane vse kulturne in gospodarske organizacije in društva koroških Slovencev, prepovedano je bilo vsakršno udejstvovanje. Še več, prepovedana je bila slovenščina na vseh ravneh javnega in zasebnega življenja.

Številni izobraženci so dobili takoimenovani Gauverweis, drugi so bili vrženi v zapore in koncentracijska taborišča. Skoraj vsem slovenskim duhovnikom, tedaj še najmočnejši skupini med slovenskimi izobraženci na Koroškem, je bilo ne glede na njihovo povezavo s slovenskim javnim, kulturnim ali političnim življenjem in ne glede na njihov odnos do režima ukazano, da zapustijo svoje slovenske fare. Vidnejši med njimi so zginili v zaporih in koncentracijskih taboriščih.

Tudi v še tako površnem prikazu protislovenskega delovanja v času fašizma bi bilo nepravilno in nepravično, če bi se omejili na ukrepe, ki so prizadejali izobražence. Kot protimanjšinska dejavnost nima namena, da bi uničila ta ali oni družbeni sloj manjšine, ampak ima zmeraj v očeh manjšino kot celoto, tudi v času najhujšega ogrožanja obstoja koroških Slovencev ni bilo drugače. Le na videz je bila glavna ost naperjena proti izobražencem. In še to le v prvi fazi.

Štirinajstega aprila letos bo petintrideset let tega, kar so takratne nacistične oblasti v sodelovanju z domačimi pomagači začele s takim reševanjem koroškega vprašanja, ki je po vrednostni lestvici nacistov vsekakor bolj temeljito od prejšnjih ukrepov. Pregnale so z domov in posestev na Zili, v Rožu, na Gurah in v Podjuni nad dvesto slovenskih družin s skupno nad tisoč člani. V svojem bistvu pomeni to dejanje nadaljevanje tega, kar so že poprej začeli s ponemčevanjem v šoli in sploh vsem javnem življenju. 14. aprila 1942 naj bi nedvomno bil samo začetek takozvanega reševanja koroškega vprašanja z masovnim in nasilnim izseljevanjem avtohtonega slovenskega in naseljevanjem tujega nemškega prebivalstva.

Reichsführer SS Heinrich Himmler je namreč 6. februarja 1943 odredil, da se z namenom okrepitve nemštva na območju, kjer živi slovenska manjšina (to področje je bilo v odredbi, ki ji je bil priložen zemljevid, določeno) razseli „narodnopolitično nezanesljive ljudi in naseli izkušene nemške ljudi, posebno z nastanjevanjem preseljencev iz tujine, ter načrtno preuredi lastninsko razmerje".

O tem, da je bil krog tistih, ki jih je imel fašistični režim za narodnopolitično nezanesljive, zelo širok, pričajo vesti, da so nameravali izseliti iz 66 imenoma navedenih občin nič manj kot petdeset tisoč ljudi. Že na tej številki vidimo, da je bila rabeljska vloga domačih pomagačev in izdajalcev po načrtih nacionalsocialističnih oblastnikov časovno omejena. Med tistimi 50.000 bi se namreč znašel marsikdo, ki je prej sodeloval pri ukrepih proti narodno zavednim Slovencem na Koroškem.

Samo mimogrede povedano:

priznavalni princip tudi v tem primeru ni veljal. Takozvana vindišarska teorija je bolj životarila kot živela. Vidnejši življenjski znak je opaziti le v procesu proti sodelavcem narodnoosvobodilnega gibanja iz Sel in Železne Kaple v letu 1943 in pozneje v boju proti partizanom.

Kakšno vlogo je dal nacionalni socializem svojim ustrahovalnim ukrepom? zelo blizu resnici je prišel Hitler sam, ko je v nekem svojem govoru začetka leta 1941 dejal, da koncentracijska taborišča pripomorejo k temu, da se drugim narodom pomalem zlomi hrbtenica, da se jim razkroji in stre narodno odporno gibanje in se jih končno pripravi do sprejetja jarma, ki ga jim nalagajo zatiralci. Hitler je imel pri tem na ustnicah besedo o Angležih in njihovem postopanju v kolonialnih državah, imenoval jih je „genialne iznajditelje te ideje" o koncentracijskih taboriščih. Vendar je mogel Hitler dajati oceno o njih in jim pripisoval naloge le na podlagi, ko so jih imele te zatiralne in uničevalne ustanove in sploh vsi ustrahovalni ukrepi v tisočletnem rajhu.

Hitler se je omejil na videz na raven odnosov takoimenovanega vladajočega naroda do drugih narodov, vendar so domači nasprotniki njegovega režima občutili isto šibo terorja. Mimogrede so zbledele razlike. Kaj kmalu ni štela več pripadnost k temu ali onemu narodu, k temu ali onemu družbenemu razredu in tudi razlike v izobrazbi niso igrale posebne vloge.

Razlika med formalno izobraženimi in drugimi je kvečjemu v tem, da so prišli izobraženci na vrsto za spoznanje prej in da je režim nastopil proti njim bolj organizirano, ker je v tem sloju videl najbolj potencialne voditelje upornšikih gibanj .

(Konec)

Vladimir KLEMENČIČ, Franc WUTTI, Teodor DOMEJ

Popis posebne vrste v luči popisovanja občevalnega jezika pri dosedanjih popisih

Takoimenovano tajno poizvedovanje po materinem jeziku je nov eklatanten primer pritiska na manjšino. To dokazujejo ne samo dogajanja pred popisom in na sam dan popisa, tudi čas po štirinajstem novembru 1976 je poln dokazov o protimanjšinski naravnanosti tega ukrepa. Ugotavljanje manjšine pomeni napad na pravice koroških Slovencev. Dogodki okoli popisa samega pa tudi nastanek protimanjšinskih zakonov morajo postati predmet nadrobnejših raziskav. Osvetliti je namreč treba okoliščine, v katerih je dozorel sklep o ugotavljanju manjšin, pa tudi argumente, kakšnih so se posluževali zagovorniki in nasprotniki tega ukrepa. Važen moment, ki ga je treba upoštevati, je tudi reakcija nanj znotraj in zunaj Koroške in prav tako zunaj Avstrije.

Pričujoči referat upošteva dosedanja dognanja in analize cele vrste poskusov avstrijske države, da s pomočjo statističnih metod okrni in zmanjša ali popolnoma odvzame slovenski in hrvaški manjšini pravice, ki jih imata zajamčene v mednarodnopravno obvezni avstrijski državni pogodbi iz leta 1955.

Najnovejši poskus zmanjševanja narodnostnih pravic koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov s pomočjo preštevanja je sprožil nove raziskave podobnih poskusov v preteklosti. Primer takega znanstvenega zanimanja je graška skupina študentov, ki je začela načrtno zbirati material o nedovoljenem vplivanju na prebivalstvo južne koroške ob preteklih rednih popisih. Graška skupina je zbrala podatke, ki bistveno dopolnjujejo že do sedaj znane dokaze o protislovenskem delovanju ob popisih v letih 1961 in 1971.

Dokumentacija o protizakonitem in protimanjšinskem delovanju ob popisih in še posebej ob lanskem takoimenovanem tajnem poizvedovanju po materinem jeziku, bolje rečeno ugotavljanju manjšine, se že zbira in dopolnjuje. V preteklih mesecih in tednih je uspelo zbrati in registrirati veliko količino materiala, ki bo mogel služiti tako na notranjeavstrijski kot tudi mednarodni ravni kot dokaz, da je bil bojkot popisa posebne vrste edina možna alternativa za manjšino — ob izkušnjah iz preteklosti in ob vseh oblikah ustrahovanja in diskriminacije.

Avstrija si bo morala staviti vprašanje, ali bo v mednarodnih organih in forumih mogla interpretirati dogajanja okoli popisa posebne vrste in njegove rezultate kot pojavno obliko pravilnega odnosa do manjšine. Še zlasti bo morala razmišljati o tem zato, ker ji ni uspelo spraviti slovenske in hrvaške manjšine kot najbolj prizadeti v družbeno izolacijo, ne v Avstriji sami in tudi ne v mednarodni javnosti. Vprašanje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji so slejkoprej aktualna znotraj in zunaj meja Avstrije. Zato naj bo pričujoči referat izhodišče za naše nadaljnje raziskovalno delo. Ugotovitve in spoznanja naj bi služila kot pripomoček vsem tistim, ki se na narodni in mednarodni ravni ukvarjajo s problematiko manjšinske zaščite sploh in še posebej s problematiko zaščite manjšin v Avstriji.

Popis prebivalstva posebne vrste, ki je bil izveden 14. 11. 1976 po vsej Avstriji, je nehuman akt avstrijske vlade, naperjen zoper pravice slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in izveden proti volji obeh manjšin. Slovenska in hrvaška manjšina upravičeno nasprotujeta reševanju njunih pravic na osnovi kakršnihkoli s popisom pridobljenih podatkov o njihovi številčni moči, ker so jim pravice zagotovljene s 7. členom avstrijske državne pogodbe, ki ne pogojuje pravic s številčno močjo obeh manjšin.

Slovenci in Hrvati v Avstriji še dobro pomnijo vse neljube, proti manjšinam usmerjene akcije, ki so se vrstile ob popisovanju občevalnega odnosno družinskega jezika v letih 1951, 1961 in 1971. Akcije, usmerjene proti manjšinam, so se odvijale v širokem časovnem razdobju v vseh fazah popisov, od metodoloških in organizacijskih priprav do izvedbe popisov in vse do same statistične obdelave in interpretacije popisnih podatkov. Določbe popisa prebivalstva posebne vrste, kakor kaže vsa dosedanja praksa izvajanja rednih popisov prebivalstva po občevalnem ali družinskem jeziku, pomenijo le novo možnost zlorabe popisa za pritisk na koroške Slovence in gradiščanske Hrvate, da bi se odpovedali svoji nacionalnosti. Avstrijska statistična služba že pri rednih povojnih popisih prebivalstva ni izvajala zbiranja statističnih podatkov o jezikovni pripadnosti odnosno po družinskem jeziku s težnjo, da bi dosegla objektivno sliko stanja, tako kot je to običaj pri ustaljeni strokovni statistični praksi popisov prebivalstva. Pri vseh povojnih rednih uradnih avstrijskih popisih prebivalstva so očitno težili za tem, da dobijo take popisne podatke o jezikovni pripadnosti ali družinskem jeziku prebivalstva na Koroškem, Štajerskem in Gradiščanskem, ki bi služili avstrijski vladi kot sredstvo za nadaljnje okrnjevanje in ukinjanje že tako skromnih pravic obeh manjšin. Zvezna avstrijska statistična služba želi prikazati s pomočjo tendenciozno koncipiranega načina zbiranja podatkov o jezikovni pripadnosti prebivalstva in z manipulacijo uvrščanja pri popisu zbranih statističnih podatkov o jezikovni pripadnosti prebivalstva čim manjše število Slovencev in Hrvatov in ustvariti vtis o nesklenjeni poselitvi koroških Slovencev v obliki otokov, oaz.

V uradnih tolmačenjih namena sprejetja zakona o popisu prebivalstva posebne vrste je bila posebno poudarjena potreba, da se zagotovi tajnost popisa. Medtem v tem zakonu ne najdemo nobenega člena, ki bi ščitil pripadnike slovenske in hrvaške manjšine pred ustvarjanjem protimanjšinskega vzdušja s strani protimanjšinskih organizacij v času pred in med samim popisom prebivalstva. Če bi bila manjšina z zakonskim določilom zavarovana, ne bi moglo priti prav pred samim popisom prebivalstva posebne vrste do očitnega hujskanja proti manjšinam s sredstvi javnega obveščanja, agitacijami na zborovanjih in posameznikov ter z lepaki. Vse to je ustvarjalo zmešnjavo v avstrijski javnosti glede smisla in pojmovanja vpisne kategorije materinega jezika.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Strnjeni in enotni

naprej v boj za naše pravice

(Nadaljevanje z 2. strani)

ko zastrupljenega ozračja v narodnostni politiki na Koroškem."

V tej zvezi je predsednik ZSO poudaril, da koroški Slovenci sprejemamo vabilo na spravo. Mi smo vedno bili in smo slejkoprej za politiko sprave in še naprej pripravljeni za sporazumno reševanje našega vprašanja. Pričakujemo pa, da tudi vlada s svoje strani omogoči stvarne enakopravne pogovore. Diktat ne more biti osnova za spravo; osnova more biti le enakopravno dogovarjanje, kakor je to primer na Južnem Tirolskem in pri Slovencih v Italiji na osnovi osimskega sporazuma. Osnova pa prav tako ne more biti skrajno restriktivno tolmačenje ali celo kršitev državne pogodbe in k taki politiki podobno kot južni Tirolci tudi koroški Slovenci ne moremo dati pristanka.

Govornik je pozval koroške Slovence, da strnjeni in enotni branimo svoje interese in nadaljujemo odločno borbo vsedotlej, da bomo lahko enakopravno živeli na svoji avtohtoni domači zemlji. V tej borbi se bomo naslanjali na vse demokratične sile v državi in to ne glede na stranke. Iskreno pozdravljamo in sprejmemo sleherno pomoč in podporo, pri tem pa odklanjamo antikomunistično histerijo prav tako kakor poskuse izkoristiti našo borbo za nacionalne in demokratične pravice v kakršne koli ozkostrankarske namene. Zgodovinske izkušnje povedo, da je napad na narodnostne pravice hkrati napad na demokratične pravice nasploh, zato bomo kovali enotnost med seboj in solidarnost z avstrijskimi demokrati, ki so 14. novembra lani na tako viden način izpričali svojo podporo naši borbi. Lahko smo prepričani, da bodo kljub pritisku nadaljevali borbo z nami tudi v sedanjem času nove preizkušnje, kakor smo lahko prepričani v pomoč in podporo matičnega naroda in njegove države ter vseh demokratičnih sil in gibanj v svetu.

„Mi s svoje strani ne bomo klonili, pa naj bo pritisk še tako hud," je svoja izvajanja zaključil predsednik ZSO. **„Strnjeni in enotni bomo nadaljevali vsiljeno nam borbo v zavesti, da boj proti nasilju, boj za osnovne človekove pravice dela upornike močne in sposobne, da vztrajajo in končno tudi zmagajo. Če bomo s svoje strani napravili vse, potem bomo brez dvoma našli v danem trenutku tudi potrebno mednarodno podporo za kakor vse kaže neizbežno internacionalizacijo. Človekove in manjšinske pravice so danes predmet razpravljanja na številnih mednarodnih forumih in bodo brez dvoma tudi predmet bližnjega beograjskega sestanka o uresničevanju zaključnih sklepov helsinške konference. Zato: Naprej v boj za naše pravice!"**

Solidarnostna izjava

slovenskih študentov v Gradcu

Ob obletnici podpisa državne pogodbe je tudi Klub slovenskih študentov v Gradcu objavil posebno izjavo, v kateri opozarja na neizpolnjene obveznosti zlasti iz člena 7 ter na čedalje bolj strupeno hujskanje proti koroškim Slovencem in njihovemu vodstvu tako s strani nacionalističnih sil kakor tudi uradnih predstavnikov dežele in države.

V svoji izjavi obsojajo študentje tudi sodno preganjanje slovenskih aktivistov in poudarjajo: „Sodne oblasti hočejo uprizoriti tribunal mladincem, ki se borijo za izpolnitev državne pogodbe. Toda s tem, ko postavljajo slovenske aktiviste pred sodnika, tožijo hkrati avstrijsko državno pogodbo. S tem, da hočejo kaznovati slovenske mladince, ker zahtevajo izpolnitev člena 7, dokazujejo avstrijske oblasti svetovni javnosti na dovolj zgovoren način njihov resnični odnos do omenjenega mednarodnega dokumenta. Zato je naša dolžnost, da opozorimo avstrijsko in svetovno javnost na naravnost škandalozno ravnanje avstrijskih oblasti z avstrijsko državno pogodbo."

Študentje izražajo prepričanje, da bodo obtoženi slovenski aktivisti postali tožilci zoper genocidno politiko Avstrije. Na koncu pa izraža KSŠG svojo odločno solidarnost vsem članom slovenske narodne skupnosti, ki jih bodo tožili v okviru napovedanih procesov.

SPET UPRAVIČENA OBTOŽBA:

Avstrija ignorira obveznosti

ki jih je prevzela z državno pogodbo

V nasprotju z jasnimi mednarodnimi obveznostmi in v nasprotju z obljubami ter izjavami vodilnih avstrijskih predstavnikov se v Avstriji in še posebej na Koroškem množijo dogodki, ki pomenijo očitno kršenje državne pogodbe. Tudi nedavno ustaško srečanje v Libučah sodi v ta okvir ter postavlja na laž zagotovila visokih in najvišjih predstavnikov Avstrije, ki svečano obljubljajo, da ne bodo več dovolili takih izzivanj, v resnici pa dopuščajo, da se iz leta v leto ponavljajo shodi znanih revanšistov — na Koroškem ustašev, na Dunaju sudetskih Nemcev, drugod bivših pripadnikov zločinske SS itd.

Na ta kršenja državne pogodbe je na zadnji tiskovni konferenci v Beogradu opozoril tudi predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve SFRJ Mirko Kalezič. Na vprašanje, kako ocenjuje jugoslovanska vlada srečanje ustašev v Libučah, je Kalezič odgovoril:

„Tudi ta primer, kot še vrsta drugih, na katere smo poprej javno opozarjali, kaže, da uradni avstrijski organi tolerirajo dejavnosti in naklepne provokacije fašističnih in neonacističnih elementov na svojem ozemlju. Ta provokacija zbuja še toliko večjo pozornost, ker so jo pripravili prav na dan zmage zaveznikov nad hitlerjevsko Nemčijo. Povampirjenje teh sil prav ob tem jubileju in povrh še ob sami jugoslovanski meji ter na območju, kjer živi slovenska narodnostna manjšina, potrjuje, da Avstrija ignorira obveznosti, ki jih je prevzela z državno pogodbo, ko gre za dejavnost takih elementov, in da hkrati na tak način zastruplja ozračje v odnosih z Jugoslavijo. Pred provokacijo pri Pliberku je bila fašistična proslava v Salzburgu, ki jo je organizirala skupina ekstremistov in ki so se je udeležil ustaši še iz drugih avstrijskih krajev. To je bilo prvič po več letih, da so avstrijske oblasti vnovič dovolile tako provokacijo, ki v današnjem času skoraj nima primere v Evropi."

V zvezi z nedavnimi izjavami avstrijskega zunanjega ministra dr. Pahra glede manjšinskega vprašanja pa je predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministrstva naglasil:

„Poglavitni problem je v tem, da Avstrija ne le da ni izpolnila mednarodnih obveznosti iz državne pogodbe, ki jih ima do slovenske in hrvaške narodnostne manjšine, temveč je z zakonom o narodnostnih skupinah iz leta 1976 in z zadnjimi uredbami začela revizijo teh obveznosti in tako bistveno ogrozila, dolgoročno gledano, osnovne pravice obeh manjšin. Zato je povsem naravno, da se manjšini postavljata po robu izvajanjem takih ukrepov, saj v njih vidita resno nevarnost, ki grozi njunemu nemotenemu nacionalnemu in kulturnemu razvoju. Upoštevaje take okoliščine, Jugoslavija ocenjuje stališča uradnih avstrijskih predstavnikov, izrečena v zadnjem času, tudi izjavo zunanjega ministra Pahra, kot nadaljnji pritisk na manjšini, da bi sprejeli vladne ukrepe, pri čemer uporabljajo najrazličnejše metode, od napovedovanja sodnih procesov in poskusov razbijanja manjšin, do diskreditiranja njunih izvoljenih predstavnikov, ki se ob popolni podpori pripadnikov manjšin bojujejo za dosledno in popolno uveljavitev pravic, obeh manjšin, zagotovljenih v državni pogodbi o vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije z dne 15. maja 1955."

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

SOBOTA, 21. 5.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 22. 5.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 23. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Dr. M. Zwitter: Kremsmünster.

TOREK, 24. 5.: 9.30 Pisani svet — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Aktualna znanost: Novi poskusi za rešitev Benetk.

SREDA, 25. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Revija koroških zborov.

ČETRTEK, 26. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Okrogle pesmi in viže — I. Virnik: 500-letnica Krškega.

PETEK, 27. 5.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — „Slovenske z oktetom ‚Gallus'".

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 21. 5.: 15.10 V Praterju spet cveti drevje — 16.45 O tenisu — 17.00 Risanje, slikanje, oblikovanje — 17.30 Napete pustolovščine na zahodni obali Kanade — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 18.55 Dragi dom — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Fantastična noč — 21.55 Šport — 22.15 Takoj je tako daleč — 23.50 Poročila.

NEDELJA, 22. 5.: 41 stopinj ljubezni — 17.00 Pan Tau — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Pojte z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Šport — 21.55 Impressions de la haute Mongolie — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 23. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Igre odraslih — 10.00 Francoščina — 10.30 41 stopinj ljubezni — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.55 Ceste San Francisca — 21.45 Poročila in šport.

TOREK, 24. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Abeceda fizike — 10.00 Kemija — 10.30 Čari južnega morja — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Pavel in Virginija — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Iščemo prominentnega pisatelja — 20.20 Riziko — 21.25 Civilizirana tropska dežela — 22.45 Poročila.

SREDA, 25. 5.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Nepoznana soseska — 10.30 Aljaska — divjina na robu sveta — 17.00 Enorog — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Kenguru Adelheid — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Divje zelenje cveti v mestu — 20.15 Nogomet — 22.15 Poročila in šport.

ČETRTEK, 26. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Cerkvena zgodovina — 10.30 Poletje pričakovanja — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 18.55 V izložbenem oknu — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Prismojeni par — 21.05 Vaš nastop, prosim — 21.50 Hiša na Eaton Place — 22.35 Poročila in šport.

PETEK, 27. 5.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Homo musicus — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Vesele pustolovščine ob južnem morju — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Emmingerji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Stari — 21.10 Horizonti — 21.55 Šport — 22.00 Gusar sedmih morij — 23.35 Poročila.

JUGOSLAVIJA

NEDELJA, 22. 5.: 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro — 8.45 625 — 9.25 Bližč in beda kurtizan — 10.25 Sezamova ulica — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.50 Osovražena vas — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Morava 76 — 21.00 Mostar — 21.30 Dnevnik — 21.55 Športni pregled.

PONEDELJEK, 23. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 17.05 Glasbeni ciciban — 17.20 Človek in zemlja — 17.50 Obzornik — 18.05 Zdravilo, človekov prijatelj in sovražnik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz oči v oči — 21.15 Na poti izdaje — 22.20 Dnevnik — 22.35 Mozaik kratkega filma — 23.00 Festival JRT — Portorož 77.

TOREK, 24. 5.: 8.00 Šolska oddaja — 10.50 Slavnostno zasedanje CK ZKJ — 15.55 Šolska oddaja — 16.20 Nogomet — 18.30 Pan Tau — 19.00 Dnevnik — 20.00 Osrednja prireditev v počastitev 85-letnice predsednika Tita in 40-letnice njegovega prihoda na čelo partije.

SREDA, 25. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 12.05 Liga mladih linvistov — 14.10 Šolska oddaja — 16.50 Deklica Delfina in lisica Zvitorepka — 17.05 Ukročeno oko — 17.40 Obzornik — 17.55 Glasba takšna in drugačna — 18.40 Tito in Slovenija — 19.30 Dnevnik — 19.50 Dan mladosti — 21.00 Dnevnik — 21.10 Nogomet Liverpool : Borussia.

ČETRTEK, 26. 5.: 8.00 Šolska oddaja — 17.20 Colargol — 17.35 Obzornik — 17.55 Poljudno znanstveni film — 18.45 Zgodba o Titu — 19.30 Dnevnik — 20.05 Variacije — 20.40 Mednarodna obzorja — 21.35 Miniature — 21.50 Dnevnik — 22.05 Improvizacije v kinetičnem prostoru — 22.30 Festival JRT — Portorož.

PETEK, 27. 5.: 8.10 Šolska oddaja — 17.10 Križem kražem — 17.20 Morda vas zanima — 17.55 Obzornik — 18.10 Čez tri gore — 18.45 Vojaški poklic — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.10 Michelangelovo življenje — 20.45 Razgledi — 21.15 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.20 Bogataš in revež — 22.10 Dnevnik.

! ZBIRALCI ZNAMK !

Prodam 2× kompletne znamke JUGOSLAVIJE in tudi posamezne serije; vse po želji kupca.

Oglasite se lahko osebno ali pismeno na naslov: Stanko GALJOT, 64000 Kranj - Jugoslavija, Savska cesta 4.

Lutkovna skupina Koroške dijaške zveze iz Celovca vabi na lutkovno predstavo

NEUGNANI KLJUKEC

v soboto 21. maja 1977 ob 14. uri pri Miklavžu v Bilčovsu

v nedeljo 22. maja 1977 ob 10.30 uri pri Voglu v Št. Primožu.

Gostuje lutkovni krožek osn. šole Grm iz Novega mesta.

KONCERT

Prireja: SPD „Rož" v Št. Jakobu v R., mešani pevski zbor „Rož"

Kraj: farna dvorana Št. Jakob v Rožu

Začetek: 29. maja 1977 ob 19.30 uri

Nastopata: MPZ „Rož" iz Št. Jakoba v R. in moški pevski zbor „Vres" iz Prevalj

ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI

NOGOMET

Slovenski atletski klub dosegel v Tinjah remis

Preteklo nedeljo je prvo moštvo SAK-ja gostovalo v Tinjah in proti tamkajšnjemu moštvu iztržilo zasluženo remis.

Pred velikim številom gledalcev je sodil igro zelo dobro „črni mož" Feichter. Igra je bila ves čas zelo trda, predvsem domačini so se izkazali s surovo igro. Foul igra pa je privedla do tega, da je nešteto igralcev videlo rumeni karton.

Čeprav so bili slovenski nogometaši nekoliko efektnejši je domačinom uspelo po dveh težkih napakah SAK-jeve obrambe doseči dva gola. SAK je začel močno pritiskati, po prekršku v kazenskem prostoru pa je Folti Waldhauser dosegel iz enajstmetrovke prvi gol za SAK. Tik pred koncem igre pa je uspelo Zablatniku rezultat izenačiti. Rezultat v Tinjah torej 2:2 (1:0) in SAK v pomladanski sezoni še neporažen.

Igra slovenskega moštva je tokrat razočarala, moštvo ni moglo in znalo igrati tiste igre, ki je sicer pri njem obligatna. Kljub temu pa govori za moštvo dejstvo, da pri rezultatu 2:0 ni resigniralo in se borilo do konca in doseglo koncem konca zaslužen remis.

SAK II ni igral kompletno — poraz

Drugo moštvo Slovenskega atletskega kluba je igralo proti rezervi iz Tinj in s samo sedmimi igralci podleglo z rezultatom 2:3 (0:1). Gole za slovensko enajsterico sta dala Ogris ter Franci Šmid.

Mladinci enkrat tako, drugič tako

Potem ko so najmlajši SAK-jevci podlegli prejšnji teden 0:13, so tokrat nadrli SCA St. Veit v Št. Janžu z rezultatom 6:2 (2:0). Gole za slovensko moštvo so dali: Velik (2), Zeichen (2), Sadjak ter Smrečnik V.

Tudi Selani uspešni

Nogometno moštvo iz Sel je tokrat gostovalo pri vojaškem klubu HSV in tekmo dobilo z rezultatom 2:1. Enajsterica zaseda v svoji skupini tretje mesto, z zaostankom dveh točk za prvim.

Olimpija: Zmaga!

V okviru tekme prve jugoslovanske Zvezne lige je ljubljanska Olimpija za Bežigradom premagala Radničkega iz Niša z rezultatom 2:1 (1:0) in zaseda na lestvici deveto mesto. Oba gola za Olimpijo je dal njen mladi srednji napadalec Voljč.

Crvena zvezda je na tujem porazila Velež in vodi še naprej na lestvici z naskokom desetih točk pred Dinamom.

Evropsko prvenstvo v gimnastiki

V četveroboju je dokazala, da je najboljša. Tudi na bradlji je osvojila žlahtno zlato, potem pa je odstopila od prvenstva na ukaz romunskega sportnega ministrstva in odgovornih forumov države. Govora je o mladi Romunki Nadji Comaneci, katere zvezda sije svetleje kot kdaj koli poprej. Po odstopu Comanecijeve so si razdelile med seboj Muhina, Nelli Kim ter Marija Filatova (vse SZ) ter Vzhodna Nemka Kräker, ki je dosegla na bradlji bron.

POZOR!

Mladinci SAK-ja igrajo prihodnjo nedeljo ob 10.00 uri v Št. Janžu proti ATUS Wolfsberg, prvo moštvo pa na igrišču v Hörtendorfu proti Metlovi in to po akademiji ob 17.30 uri.

Obiščite tekme naših moštev!

IZLET NA ČEŠKO IN POLJSKO

Zveza koroških partizanov vabi člane in prijatelje v času od 5. do 12. junija 1977 na izlet na Češkoslovaško in Poljsko.

Cena potovanja znaša 3600 šil.; v to ceno so vključeni vožnja, prenočišča in prehrana.

Ker je samo še nekaj sedežev prostih, prosimo za čim prejšnjo prijavo na naslov: Zveza koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, tel. (0 42 22) 32 5 50

Zadnji rok za oddajo potnih listov in formularjev za vizo je ponedeljek 23. maj.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.